

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
05 Број: 019-3825/2026-1
23. април 2026. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ

Примљено: 24 APR 2026			
Орг. јед.	Број	Прилог	ВРЕДНОСТИ
	019-162	23	2026

2715

КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ ✓

БЕОГРАД

У прилогу се доставља, ради реализације, Закључак о прихватању Плана реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2026. годину, који је донела Влада на седници одржаној 23. априла 2026. године.

Прилог: као у тексту

Достављено:

- Министарство унутрашњих послова
- Министарство здравља
- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- Министарство просвете

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Петар Јањић

4101226.071/35

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), а у вези са чланом 10. став 1. Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12), на предлог Комесаријата за избеглице и миграције,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Прихвата се План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2026. годину, који је саставни део овог закључка.

2. Задужују се Министарство унутрашњих послова, Министарство здравља, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете и Комесаријат за избеглице и миграције, да у оквиру својих надлежности предузимају активности за спровођење Плана реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2026. годину.

3. Задужује се Комесаријат за избеглице и миграције да извештава Владу о предузетим активностима за спровођење Плана реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2026. годину.

4. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству унутрашњих послова, Министарству здравља, Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарству просвете и Комесаријату за избеглице и миграције, а ради информисања Министарству финансија, Министарству одбране, Министарству за европске интеграције, Министарству за бригу о породици и демографију и Министарству спољних послова.

05 Број: 019-3825/2026-1

У Београду, 23. априла 2026. године

ВЛАДА

Тачност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Петар Јањић

ПРЕДСЕДНИК

проф. др Ђуро Маџут, с.р.

4100326.014/117

**План реаговања на повећан број миграната на
територији Републике Србије за 2026. годину**

Скраћенице

Пун назив	Скраћеница
Република Србија	РС
Министарство унутрашњих послова	МУП
Комесаријат за избеглице и миграције	КИРС
Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	МРЗСБП
Министарство просвете	МП
Министарство здравља	МЗ
Малолетна лица без пратње	МЛБП
План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије	План реаговања
Високи комесар за избеглице Уједињених нација	УНХЦР
Дечији фонд Уједињених нација	УНИЦЕФ

ПРЕГЛЕД

Обим и циљеви Плана реаговања	<p>Циљ Плана реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије је обезбеђивање услова за несметано и координисано реаговање у случају изненадног прилива странаца, обезбеђујући адекватне и достојанствене услове пријема и прихвата, ефикасан систем азила и ефикасно управљање миграционим токовима у складу са интересима земље.</p> <p>Планом реаговања се дефинишу мере које ће обезбедити припремљеност и реаговање у области прихвата повећаног броја миграната, укључујући и приступ азилу.</p>
Институције одговорне за израду плана реаговања	<p>Комесаријат за избеглице и миграције је одговоран за израду Плана реаговања у координацији са Министарством унутрашњих послова, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарством здравља и Министарством просвете.</p>

Историја ревизије планова

Ревизиони број	Датум ревизије	Разлог за ревизију
1	04.09.2015.	Усвајање првог плана - Повећан прилив миграната
2	13.09.2016.	Редовно ажурирање
3	23.12.2016.	Редовно ажурирање
4	20.12.2018.	Редовно ажурирање
5	29.08.2019.	Редовно ажурирање
6	30.04.2020.	Редовно ажурирање
7	23.07.2021.	Редовно ажурирање
8	28.07.2022.	Редовно ажурирање
9	22.06.2023.	Редовно ажурирање
10	20.03.2024.	Редовно ажурирање
11	11.04.2025.	Редовно ажурирање

1. Обим и циљеви Плана реаговања

1.1. Увод и оквир за планирање

Од 2015. године, као једна од земаља на Западнобалканској рути, Република Србија се континуирано суочава са појачаним миграционим притиском на својим границама. Ове миграције које су по својој природи мешовитог карактера чине мигранти који су своје земље напустили услед прогона и општег кршења људских права, као и мигранти које своје земље напуштају у потрази за бољим животом. Из различитих разлога, и једна и друга категорија на територију Републике Србије у највећем броју улази незаконито. Такође, значајан број странаца који су на законит начин ушли на територију Републике Србије на незаконит начин покушава да са њене територије уђе у неку од земаља Европске уније или другу суседну земљу при чему им је крајња дестинација нека од земаља ЕУ. Ово представља додатни притисак на укупан систем управљања миграцијама у земљи.

Након затварања Западнобалканске руте и привременог заустављања незабележеног доласка миграната на територију Републике Србије, од 2018. године забележен је пораст броја миграната који су евидентирани у прихватним и центрима за азил, да би током 2024. године дошло до пада броја миграната који улазе у Републику Србију, што је настављено и током 2025. године.

Година	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Број миграната	18.397	30.235	63.408	68.308	124.127	108.822	19.483	9.757

Табела 1: Број миграната који су евидентирани у објектима Комесаријата за избеглице и миграције

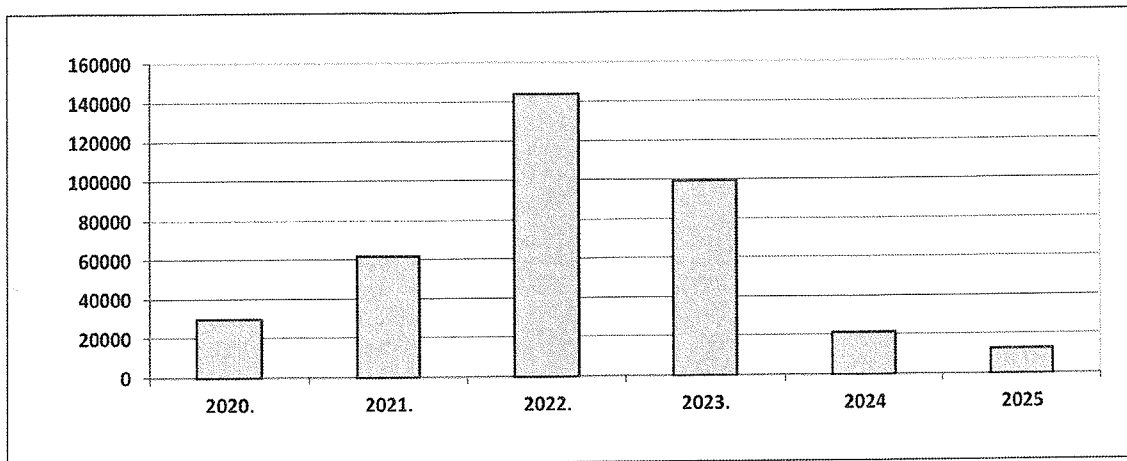
Како би се на организован и плански начин одговорило на овакву ситуацију припремљен је План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2026. годину.

1.2. Миграциони трендови и анализа ситуације

У сврху анализе ситуације на рути, анализе ризика и предвиђања могућих сценарија, анализирани су подаци о броју миграната и трендовима на Западнобалканској рути које су прикупили и објавили УНХЦР-а и Европска агенција за граничну и обалску стражу (Фронтекс), како и национални подаци и извештаји надлежних органа.

Према подацима Фронтекса, у току 2025. године, забележен је број од 12.525 илегалних прелазака преко Западнобалканске руте, што представља пад броја за 41,80% у односу на претходну 2024. годину¹, и наставак је тренда пада броја миграната од 2023. године.

¹ <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/>

Графикон 1: Преглед броја илегалних прелазака спољних граница ЕУ преко ЗБ руте, извор: Фронтекс

Према подацима прикупљеним од стране Министарства унутрашњих послова, у периоду од 01. јануара 2025. године до 31. децембра 2025. године, укупно је спречено 13.883 незаконитих прелазака државне границе, од чега је 4.037 непосредно спречено, док је 9.846 резултат превентивног деловања органа обезбеђења државне границе. У односу на 2024. годину када је спречено 17.181 незаконитих прелазака, бележи се пад од 23%.

Највише спречених незаконитих прелазака је било на улазу у Републику Србију из правца Северне Македоније (8.758) и Бугарске (1.912) а највише спречених на излазу из Републике Србије је било према Мађарској (1.648) и Хрватској (685).

На број ирегуларних миграната који се затичу на територији Републике Србије у значајној мери утиче и поступање мађарских пограничних органа који кроз транзитне капије на заштитној оградни која је постављена дуж целе границе између Републике Србије и Мађарске испраћа велики број лица. Напомињемо да се не ради о поступку реадмисије, већ поступку који мађарски погранични органи предузимају у складу са националним законодавством, које им омогућава да све странце који незаконито бораве у Мађарској испраћају кроз транзитне капије ка Републици Србији. Странци се испраћају на мали део Мађарске територије, при чему су у немогућности да се врате у Мађарску, принуђени да незаконито уђу у Републику Србију.

Према подацима које Управи граничне полиције званично достављају мађарски погранични органи, са територије Мађарске је током 2025. године испраћено 4.152 лица, што у односу на 2024. годину представља пад од 25% (2024. године испраћено 5.507), међу којима највише држављана Авганистана, Турске, Сирије, Марока и Египта.

На основу наведених података закључује се да је Мађарска не само главна излазна, већ и значајна улазна рута за ирегуларне миграције.

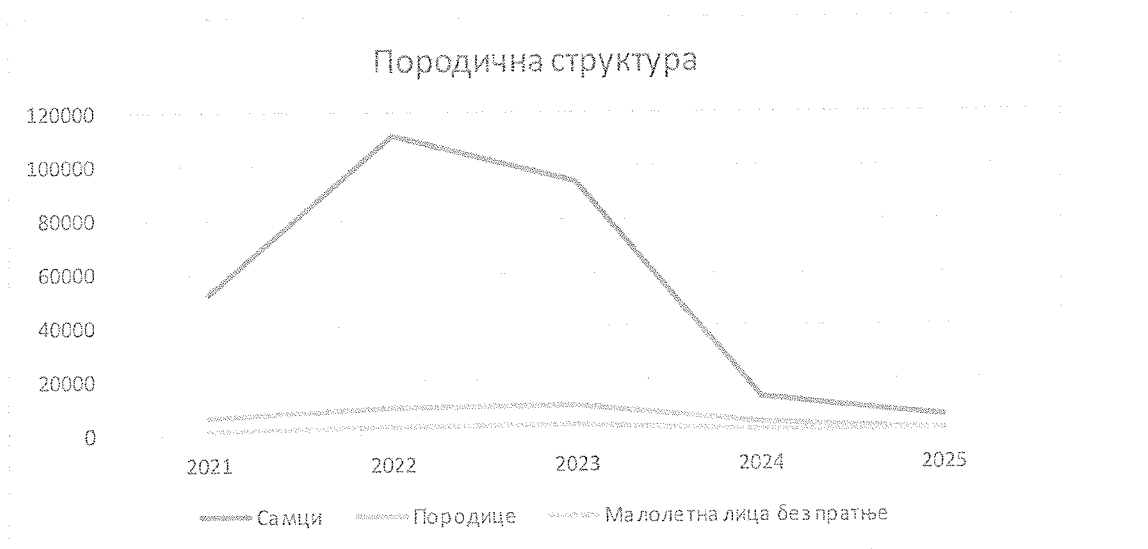
Према подацима Министарства унутрашњих послова, Управе граничне полиције, највећи број лица не подносе захтев за азил, на шта указује податак да је у току 2024. године од 847 издатих потврда о регистрацији странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил само 219 лица поднело захтев за азил. У току 2024. године донето је 4 решења о одобреном праву на уточиште за 4 лица и 3 решења о додељеној супсидијарној заштити за 3 лица.

У периоду 01.01.2025–31.12.2025. године издато је 626 потврда о регистрацији странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији, што представља смањење од 26% у односу на 2024. годину када је издато 847 потврда. У току 2025. године поднета су 133 захтева за азил. У истом периоду су донета 2 решења о одобреном праву на уточиште за 2 лица и 5 решења о додељеној супсидијарној заштити за 5 лица.

Графикон 2: Потврде о регистрацији странаца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил и захтеви за азил у периоду од 2021. до 2025. године

Број смештених лица у центрима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије (у даљем тексту: Комесаријат), у току 2025. године, је био 9.757 миграната и тражилаца азила, што представља смањење од 49,92% у поређењу са 2024. годином, када је у центрима евидентирано 19.483 лица. Просечно задржавање смештених лица се и даље скраћује, тако да је просечно задржавање у 2025. години било 6 дана у односу на 9 дана током 2024. године. Значајан пад је евидентиран и у просечном броју смештених лица на дневном нивоу који је са 713 у 2024. години пао на 349 у 2025. години. Непромењена је остала структура миграната који су евидентирани у центрима у односу на пол, старост и породичну структуру, па највећи део и даље чине самци мушког пола. Број малолетних лица без пратње се процентуално повећао у 2025, тако да је 16% од укупног броја евидентираних било из ове популације, што је значајно више од 5% из 2024.

Графикон 3: Породична структура лица евидентираних у центрима у периоду од 2021. до 2025. године

1.3. Обим Плана реаговања

Овим Планом реаговања су обухваћена питања која се односе на активности државних органа на спречавању незаконитих прелазака државне границе и прихвата повећаног броја миграната, као потенцијално највећег хуманитарног, али и безбедносног ризика, а затим и приступ процедури азила и повратак.

1.4. Циљеви

Циљ Плана реаговања је обезбеђивање услова за несметано и координисано реаговање у случају изненадног прилива странаца, обезбеђујући адекватне и достојанствене услове пријема и прихвата, ефикасан систем азила и ефикасно управљање миграционим токовима у складу са интересима земље.

Посебни циљеви Плана реаговања су:

- Ефикасна заштита државне границе
- Ефикасан и адекватан прихват миграната
- Очување безбедности грађана и умањење негативних ефеката појачаног миграционог притиска у општинама и градовима посебно погођеним појачаним приливом миграната
- Заштита миграната кроз остваривање права и примену законских могућности за решавање њиховог статуса

Приликом припреме Плана реаговања, посебно су у обзир узети следећи принципи:

- Неповредивост људских права сваког човека
- Право на приступ азилу
- Заштита јавне безбедности и здравља
- Укљученост свих актера и координација
- Солидарност и одговорност

2. Управљање и одлучивање

2.1. Правни основ за израду и усвајање Плана реаговања

Правни основ за доношење Плана реаговања садржан је у члану 2. став 1. тачка 4) Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12), којим је прописано да управљање миграцијама подразумева прикупљање, анализу, обраду, организовање, размену, чување и заштиту података релевантних за управљање миграцијама, утврђивање показатеља, података релевантних за управљање миграцијама, успостављање јединственог система и других механизма размене података у области миграција, утврђивање и предлагање циљева и приоритета миграционе политике, предлагање и предузимање мера за спровођење миграционе политике и координацију органа који обављају послове везане за управљање миграцијама, као доприноса осталим законом успостављеним механизмима у области миграција, члану 9. којим је прописано да стручне и друге послове који се односе на управљање миграцијама утврђене овим законом и са њима повезане управне послове обавља Комесаријат, као и у члану 10. став 1, којим је између осталог прописано да Комесаријат обавља послове који се односе на: предлагање Влади циљева и приоритета миграционе политике; предлагање Влади мера ради постизања позитивних ефеката законитих миграција и сузбијања незаконитих миграција; праћење спровођења мера миграционе политике.

2.2. Надлежни органи за спровођење Плана реаговања

Органи надлежни за спровођење Плана реаговања су:

1. Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује материјалне услове за прихват тражилаца азила и спроводи програм асистираних добровољних повратка странаца у земљу порекла, у складу са својим надлежностима утврђеним Законом о управљању миграцијама и Законом о азилу и привременој заштити.

2. Министарство унутрашњих послова, Управа граничне полиције, у чијој су надлежности контрола државне границе, послови у вези са кретањем и боравком странаца, послови азила, као и сузбијање прекограничног криминала и ирегуларних миграција.

3. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обезбеђује приступ услугама социјалне заштите и приступ тржишту рада.

4. Министарство здравља обезбеђује здравствену заштиту у складу са Законом о здравственој заштити.

5. Министарство просвете, обезбеђује укључивање деце у систем образовања и васпитања.

За праћење и спровођење Плана реаговања, непосредно је задужен Комесаријат за избеглице и миграције као орган са претежном надлежношћу. Комесаријат је дужан да благовремено обавештава остале напред наведене органе надлежне за спровођење Плана реаговања о предузетим и планираним активностима, како би могли благовремено да организују и спроведу активности из свог делокруга рада.

Комесаријат на дневном нивоу води евиденцију расположивих смештајних капацитета и прати попуњеност центара како би ефикасно управљао системом прихвата. Узимајући у обзир досадашње искуство и утврђене механизме, припремљен је систем за брзо повећање капацитета смештаја.

О функционисању центара, диспозицијама за смештај корисника, као и о одређивању центара за посебне категорије (породица, малолетна лица без пратње и сл.) одлучује Комесаријат. Комесаријат ће приликом доношења одлука водити рачуна о елементима релевантним за поступање других органа (на пример могућност укључивања у школе, капацитети локалних здравствених установа итд.). Комесар доноси одлуке на основу података прикупљених са терена и у складу са показатељима и праговима утврђеним Планом реаговања.

У руковођењу смештајним капацитетима Комесаријат ће се у свим сценаријима водити начелом равноправности и недискриминације корисника. Колико је то могуће, водиће рачуна о равномерној оптерећености локалних заједница у координацији са другим службама и у зависности од тренутних миграционих кретања кроз Републику Србију.

Министарство унутрашњих послова континуирано спроводи активности у складу са својим надлежностима када је у питању сузбијање ирегуларних миграција, заштита државне границе и сузбијање кријумчарења мигранта на територији Републике Србије, како у случају ситуације *status quo*, тако и у случају повећаног прилива ирегуларних миграната, и о томе доноси одговарајуће одлуке.

Министарство здравља, Министарство просвете и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања одлучују о питањима из делокруга свога рада у складу са прописима и другим актима Владе, у координацији са Комесаријатом и Министарством унутрашњих послова.

Поред органа непосредно задужених за оперативно спровођење плана реаговања, од значаја је и улога осталих органа који могу утицати на управљање миграцијама (Министарство за европске интеграције, Министарство одбране, Министарства спољних послова).

У спровођењу Плана реаговања могу учествовати и међународне организације, пре свега Међународне организације за миграције (ИОМ), Високи комесаријат за избеглице (УНХЦР), Дечији фонд Уједињених нација (УНИЦЕФ) и остале УН агенције (УНДП, УНФПА), као и организације цивилног друштва које кроз своје пројекте пружају значајан број услуга у области прихвата.

У непосредном раду на терену, од изузетног значаја је сарадња са јединицама локалне самоуправе, односно њиховим органима, као и институцијама које непосредно пружају услуге на нивоу јединица локалне самоуправе, попут домова здравља, центара за социјални рад, школа итд.

2.3. Комуникација и управљање информацијама

2.3.1. Систем раног упозоравања

Правовремено, јасно и свеобухватно прикупљање и размена релевантних података су обезбеђени првенствено Протоколом о сарадњи и размени информација који су у циљу успостављања система раног упозорења потписали Управа граничне полиције Министарства унутрашњих послова и Комесаријат за избеглице и миграције.

Свакодневним прикупљањем и анализом података од стране оба органа и редовном разменом релевантних информација, омогућено је благовремено покретање мера предвиђених овим Планом реаговања. За потребе спровођења овог Плана реаговања посебно од значаја су информације о регистрованим лицима која су изразила намеру да поднесу захтев за азил, поднетим захтевима за азил и ситуационој и анализи ризика на границама које су већ укључене у редовне размене података.

Кроз редовне координационе састанке који се одржавају на месечном нивоу, министарства надлежна за послове здравља, образовања и социјалне заштите се обавештавају о

кретању броја смештених лица, њиховој полној и старосној структури и посебно осетљивим категоријама.

У оквиру система прихвата, Комесаријат на дневном нивоу прикупља податке о пријему и напуштању центара, старости и полној структури смештених, националној структури, породицама и броју чланова породица, као и о малолетним лицима без пратње. Дневни извештаји омогућавају руководству Комесаријата да донесе благовремене одлуке.

Информације од значаја за реаговање у случају повећаног прилива миграната на територију земље прикупљају, анализирају и дистрибуирају надлежни органи. Обим и формат информација које се сматрају значајним за спровођење Плана реаговања су дефинисани показатељи на основу којих се покрећу активности предвиђене Планом реаговања, опште информације о незаконитим преласцима границе и информације о поступку азила.

2.3.2. Размена информација

Размена информација у вези са повећаним миграционим токовима мора обезбедити да сви релевантни актери у сваком тренутку буду упознати са актуелном ситуацијом у области мешовитих миграционих токова у Републици Србији. Ради ефикасне размене информација, испред институција надлежних за спровођење Плана реаговања, биће одређено лице за оперативну размену информација. Размена ће се одвијати преко Комесаријата за избеглице у оквиру редовне координације активности на збрињавању миграната.

Прикупљене информације се достављају надлежном руководиоцу у органу који налаже спровођење предвиђених активности. Све информације се морају користити и даље дистрибуирати првенствено као интерне.

Комуникација са спољним корисницима, пре свега према јавности мора бити усклађена са стратегијом одговора на повећан прилив миграната, транспарентна и објективна. Комуникациона стратегија, кључне поруке и начин комуникације са јавношћу у вези са спровођењем Плана реаговања, треба да буду усаглашени. Сва појединачна иступања морају да буду усклађена са одобреном комуникационом стратегијом, а подаци који се износе у јавност бити проверени и поуздани.

Сви органи задужени за спровођење Плана реаговања комуницирају са институцијама на локалу за чије функционисање су надлежни у складу са потребама и ситуацијом на терену.

Комуникација са јединицама локалне самоуправе о питањима од значаја за реаговање на повећан прилив и прихват миграната одвија се преко Комесаријата као органа са претежном надлежношћу.

Кризна комуникација се обавља преко лица одређених за оперативну размену информација, а у случају потребе, непосредно између руководиоца органа.

2.3.3. Механизми координације

За успешно спровођење Плана реаговања неопходно је обезбедити одговарајућу координацију како са органима и институцијама надлежним за спровођење активности, тако и са различитим заинтересованим странама које могу утицати на његово спровођење. Основа координације у току припреме за спровођење Плана реаговања, али и током његовог спровођења ће бити постојећи механизми координације.

На централном нивоу, надлежни органи и кључни партнери за спровођење Плана реаговања ће наставити координацију кроз успостављен систем месечних координационих састанака који се одржавају у циљу праћења постојећих активности.

На локалном нивоу, односно у сваком центру за азил и прихватном центру, наставиће се са месечним координационим састанцима свих пружаоца услуга у центрима.

На овакав начин ће се обезбедити ефикасно спровођење активности, а пре свега рационално коришћење средстава. Додатно, овакви састанци могу служити и као место за оцену квалитета и евалуацију сврхисходности појединих пројеката и услуга које се пружају на терену.

3. Тренутни капацитети као основ за планирање мера

3.1. Центри за азил и прихватни центри

Република Србија располаже смештајним капацитетима намењеним за прихват повећаног броја миграната и тражилаца азила. Комесаријат руководи центрима за азил и прихватним центрима и одлучује о функционисању центара, диспозицијама за смештај корисника, као и о одређивању центара за смештај посебних категорија (породица, малолетна лица без пратње и сл.).

Комесаријат располаже са 5 центара за азил и 7 прихватних центара укупног капацитета 3.875 лежајева. Капацитети у центрима за азил су 2.005 лежајева, а у прихватним центрима 1.870. За краткотрајни боравак додатни капацитет се може обезбедити претварањем заједничких просторија у смештајни део.

У складу са потребама и рационализацијом трошкова рада центара, од пет азилних центара којима руководи Комесаријат активна су три: Центар за азил Обреновац, који је опредељен за смештај породица и рањивих група, Центар за азил Сјеница, који је опредељен за смештај самаца, и Центар за Азил Врање, који је опредељен за смештај лица која су пореклом из Украјине која нису предмет овог Плана реаговања.

Два преостала центра за азил су стању мировања са обезбеђеним минималним условима функционисања и могу се оспособити за прихват миграната и то су Центар за азил Тутин и Центар за азил Бања Ковиљача.

Од седам прихватних центара, три центра су отворена за прихват миграната: Прихватни центар Бујановац који је опредељен за смештај породица, самица и малолетника без пратње), Прихватни центар Прешево, који је опредељен за смештај самаца) и Прихватни центар Принциповац, који је опредељен за смештај малолетника без пратње.

Четири преостала прихватна центра су у стању мировања и могу бити оспособљена за прихват корисника и то су Прихватни центар Сомбор, Прихватни центар Суботица, Прихватни центар Босилеград и Прихватни центар Пирот.

Услови смештаја у објектима центара се редовно прате и о њима се припремају квартални извештаји у сарадњи са УНХЦР-ом, док Заштитник грађана, у својству Националног механизма за превенцију тортуре превентивно обилази центре и оцењује услове у њима дајући мере за унапређење. Стандарди смештаја у центрима за азил се прате и усаглашавају се са индикаторима смештаја Агенције за азил Европске уније (ЕУАА), док услови смештаја у прихватним центрима могу одступати од наведених стандарда ЕУАА, али не могу бити испод стандарда прописаних СФЕРА водичем, међународно прихваћеним скупом принципа и универзалних минималних стандарда у хуманитарном одговору. Ове разлике у условима се односе првенствено на густину смештаја и оптерећеност санитарних објеката, док су услови који се односе на услуге и заштиту, као што су исхрана, превођење, здравствена заштита, информисање и сл. једнаки без дискриминације у обе врсте центара.

Свим лицима смештеним у центрима за азил и прихватним центрима обезбеђују се оброци, одећа, обућа, средства за личну и колективну хигијену и други производи у складу са узрастом и полом.

Ангажована лица у центрима за азил и прихватним центрима се распоређују у оним центрима у којима се тренутно смештају мигранати, а мање оптерећени или празни центри који су у стању мировања функционишу на минимуму процеса рада. Комесаријат обезбеђује обучено особље које континуирано обучава и ради на идентификацији рањивих категорија приликом пријема и континуирано током боравка у центрима. Сва лица која се идентификују као лица у

потреби се упућују на одговарајуће службе ради обезбеђивања специјализоване подршке. Принцип јединства породице поштује се приликом смештаја лица у центре.

Одговарајуће информисање о законским могућностима за решавање нерегуларног статуса, информисање о праву на азил и другим правима и обавезама, на језику који корисници разумеју, континуирано се обезбеђује као и приступ бесплатној правној помоћи и превођењу.

Подршка је обезбеђена од стране локалних центара за социјални рад и кроз додатно ангажовање теренских радника специјализованих за породичну и социјалну заштиту.

3.2. Смештај малолетних лица без пратње

За смештај малолетних лица без пратње Комесаријат је опередлио Прихватни центар Принциповац укупног капацитета од 170 места, а додатни капацитети за привремени смештај малолетних лица без пратње су обезбеђени и у Прихватном центру Бујановац, који је редовно опредељен за смештај породица. Теренски сарадници надлежних центара за социјални рад у Шиду и Бујановцу присутни су у наведеним центрима и спроводе активности из домена заштите малолетних лица без пратње, у складу са законом и својим овлашћењима. Одређивање привременог старатеља је у надлежности органа старатељства, односно надлежног центра за социјални рад.

За смештај малолетних лица без пратње обезбеђени су и капацитети у установама социјалне заштите за смештај деце у случају да малолетна лица без пратње због посебних психо-физичких потреба не могу бити смештена у капацитетима Комесаријата (деца млађа од 14 година, деца жртве насиља, деца са менталним проблемима и сл.).

У оквиру инфраструктуре система социјалне заштите постоје две организационе јединице за привремени боравак – смештај малолетних странаца без пратње и то при Заводу за васпитање деце и младих у Београду и Заводу за васпитање деце и омладине у Нишу. Смештајни капацитет ове две јединице је укупно 15 места у Београду и 15 места у Нишу (од тога 20 места за дечаке и 10 за девојчице). У међувремену је била пројектно оспособљена и радна јединица при Центру за заштиту одојчади, деце и омладине у Београду (капацитета 10 места) која тренутно не ради, али је у случају повећаног броја деце спремна за прихват.

Укупан број малолетних лица без пратње која су током 2025. године боравила у центрима којима руководи Комесаријат је 1575. Током 2025. године у Заводу у Београду било је смештено 31 малолетно лице без пратње родитеља/старатеља (25 дечака и 6 девојчица), а у Заводу у Нишу 115 малолетних лица без пратње родитеља/старатеља (сви су били дечаци). Укупан број на смештају у току 2025. године је био 146 малолетника без пратње родитеља/старатеља.

3.3. Прихватилишта за странце

Током 2025. године је у прихватилиштима за странце која су у надлежности Министарства унутрашњих послова, Управе граничне полиције био смештен 501 страни држављанин: највише држављана Народне Републике Кине, Авганистана, Бангладеша, Марока, Непала, Индије и Сирије што је у односу на 2024. годину, када је било смештено 426 странаца, повећање за око 17%.

У функцији су три прихватилишта за странце намењена за смештај странаца под појачаним полицијским надзором (detention), у којима је, у складу са Законом о странцима, лицима ограничено кретање.

Тренутни смештајни капацитет свих прихватилишта за странце је укупно 250 места (У Прихватилишту за странце у Пландишту и Димитровграду по 100 места и у Прихватилишту за странце у Падинској Скели 50 места). У току је изградња новог објекта који је повезан са

објектом постојећег Прихватилишта за странце у Падинској Скели, а по завршетку изградње која се очекује до краја 2026. године, смештајни капацитет тог прихватилишта ће бити проширен за још 60 места. Укупан смештајни капацитет по завршетку овог објекта биће укупно 310 места, што представља повећање капацитета у односу на 2024. годину за 24%.

Министарство унутрашњих послова буџетом за 2025. годину, није предвидело изградњу нових прихватилишта за странце, док је побољшање услова боравка и смештаја у сва три прихватилишта предвиђено пројектом који се финансира из фондова ЕУ под називом "Подршка ЕУ у управљању миграцијама – јачање управљања миграцијама и граничне контроле". У сва три прихватилишта за странце (Падинска Скела, Димитровград и Пландиште) 10% укупног смештајног капацитета је адаптирано и обезбеђено за потребе смештаја угрожених категорија (мајке са децом, лица са посебним потребама, малолетници и др.), са могућношћу повећања капацитета у случају потребе или специфичне ситуације, а имајући у виду сценарије предвиђене овим Планом реаговања.

Приликом смештаја у објекат под појачаним полицијским надзором (detention), прописане су и одредбе везане за смештај породица у прихватилиште, где им се обезбеђује одвојен смештај у односу на друга смештена лица, а у циљу обезбеђења потребе за приватности. Ако су у прихватилиште смештене породице са децом, осигурава се да услови живота у прихватилишту буду такви да деца у што мањој мери осећају тескобу и ограниченост кретања. Приликом смештаја у прихватилиште, особе женског пола смештају се одвојено од особа мушког пола, осим у случају породице која се смешта у собу за породице.

Уколико се лице из категорије посебно угрожених лица смешта у прихватилиште за странце, Законом о странцима и Правилником о кућном реду и правилима боравка у прихватилишту за странце прописани су посебни услови за смештај малолетног странца који се у прихватилиште може сместити само са родитељем, старатељем, односно законским заступником, и само као крајња мера и на најкраћи могући временски период.

Малолетницима који бораве у прихватилишту омогућава се учешће у активностима које укључују игру и рекреативне активности примерене узрасту малолетника, а у зависности од дужине боравка у прихватилишту имају и приступ основном образовању. Малолетник без пратње не може бити смештен у прихватилиште, већ се смешта у установи социјалне заштите или специјализованим прихватилиштима намењеним за смештај малолетних странаца без пратње.

У погледу обезбеђења објеката успостављен је механизам додатног ад-хок ангажовања у року од „одмах“ са Подручним полицијским управама, које у случају потребе, опредељују довољан број полицијских службеника опште надлежности за обезбеђење објеката у временски неодређеном периоду.

3.4. Гранична контрола

Законом о граничној контроли је предвиђено да послове граничне контроле непосредно обавља Министарство унутрашњих послова, Управа граничне полиције. У смислу овог закона, гранична контрола обухвата надзор државне границе, граничну проверу и анализу ризика угрожениости безбедности граница, између осталог и у циљу спречавања ирегуларних миграција.

Укупна дужина границе Републике Србије са суседним земљама износи 2361,88 км и то: према Румунији 547 км, према Босни и Херцеговини 370 км, према Бугарској 360 км, према Северној Македонији 283 км, према Хрватској 261 км, према Црној Гори 249 км и према Мађарској 174 км.

Управа граничне полиције располаже са око 3.750 полицијских службеника који обављају послове граничне контроле и надзора државне границе у оквиру 8 регионалних центара граничне полиције.

На граници са Бугарском, Мађарском и Босном и Хецеговином, послове надзора државне границе обавља заједно са полицијским службеницима Европске агенције за граничну и обалску стражу (FRONTEX), а на граници са Северном Македонијом заједно са полицијским службеницима Аустрије и Мађарске у оквиру Меморандума о трilaterалној сарадњи између три државе.

3.5. Приступ поступку азила

Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Управа граничне полиције – Канцеларија за азил је надлежна за спровођење поступка азила и доношење првостепене одлуке по поднетом захтеву за азил, истраживање земаља порекла као и израду докумената тражиоцима азила и лицима којима је одобрен азил.

Сходно Закону о азилу и привременој заштити прописано је да приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију или на територији Републике Србије, странац може усменим или писменим путем, пред овлашћеним полицијским службеником Министарства изразити намеру да поднесе захтев за азил. У складу са наведеним, странац који је изразио намеру да поднесе захтев за азил се од стране овлашћеног полицијског службеника региструје одмах након што је изразио ту намеру и упућује у центар за азил или у други објект који је одређен за смештај тражилаца, у који се мора јавити у року од 72 сата од момента када му је издата потврда о регистрацији.

Регистрација подразумева узимање отисака прстију и фотографисање странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил и издавање потврде о регистрацији. Ако се странац након што је регистрован, без оправданог разлога не јави у центар за азил или други објект одређен за смештај тражилаца у року од 72 сата, примењују се прописи о Закона о странцима.

Закон о азилу и привременој заштити такође прописује да странац који је изразио намеру да тражи поднесе захтев за азил у Републици Србији, као и тражилац азила има право да буде информисан о својим правима и обавезама током целог поступка азила.

У том смислу, а у циљу заштите људских права миграната, странци који су идентификовани као лица којима је неопходна међународна заштита, као и странци који су изразили намеру да поднесу захтев за азил у Републици Србији, се од стране полицијских службеника, упознају са правима и обавезама у вези са покретањем поступка азила, као и од стране Комесаријата, УНХЦР-а и удружења која пружају бесплатну правну помоћ, по доласку у смештајни капацитет у који су упућени.

Након смештаја странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил у центар за азил Канцеларија за азил наставља са службеним радњама, у складу са законом.

У центрима којима руководи Комесаријат у континуитету се спроводе инфо-сесије за сва новопридошла лица на којима се корисници упознају о праву на азил и обавезама корисника. Ове инфосесије су обавезне за све кориснике, а представницима организација цивилног друштва са којима Комесаријат има потписан Меморандум о сарадњи, а које пружају бесплатну правну помоћ омогућен је неометан приступ центрима ради додатног информисања корисника, индивидуалног саветовања и заступања. Неометан приступ омогућен је и представницима УНХЦР-а.

Представницима удружења која се баве пружањем правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил обезбеђује се ефикасан приступ граничним прелазима, односно транзитном простору ваздушне луке и луке унутрашњих вода, у складу са прописима којима је уређена заштита државне границе.

Обавештења о организацијама које пружају правну помоћ и подршку тражиоцима азила налазе се на највећим граничним прелазима, полицијским станицама, прихватилиштима за странце, као и свим центрима за азил и прихватним центрима, а у циљу олакшаног приступа информацијама.

Поред наведеног, Упутством о стандардним оперативним процедурама за поступање према ирегуларним мигрантима и странцима који су изразили намеру да поднесу захтев за азил у Републици Србији, које је Министарство унутрашњих послова усвојило 2020. године, успостављена је процедура поступања полицијских службеника према свим категоријама ирегуларних миграната и лицима која изразе намеру да поднесу захтев за азил.

3.6. Здравствена заштита

Министарство здравља обезбеђује здравствену заштиту у складу са Законом о здравственој заштити. Иако је Законом предвиђено пружање хитне здравствене заштите, здравствена заштита се пружа свим категоријама миграната у пуном обиму, захваљујући средствима ЕУ, а је свим категоријама миграната, обезбеђен приступ здравственој заштити на свим нивоима у институцијама Републике Србије. Додатно, у свим центрима Министарство здравља је ангажовало медицинске тимове у амбулантима центара ради ефикаснијег приступа здравственој заштити смештеним лицима.

У амбулантима су обезбеђене одређене количине лекова и других медицинских средстава које пацијенти добијају по потреби, а свим пацијентима, обезбеђени су лекови и терапије које редовно примају. Такође се прати имунизација деце, по редовном распореду вакцинације који важи у Републици Србији.

Посебна пажња, посвећује се деци и мајкама, породиљама и трудницама. Деца пролазе редовне систематске прегледе који су предвиђени и за децу домаће држављане.

Локални заводи за јавно здравље континуирано прате хигијенско-епидемиолошку ситуацију у центрима, врше ДДД услуге, као и узроковање воде и хране, те налажу мере ради очувања јавног здравља у случају појаве јавно здравствених ризика.

3.7. Образовање

Поред различитих активности које се организују у центрима, укључујући и поједине облике неформалног образовања, од изузетне важности је укључивање деце у систем доуниверзитетског образовања. Доступност права на образовање у Републици Србији је гарантована за сву децу, без обзира на њихов правни статус боравка.

У складу са протоколом договореним са Министарством просвете, Комесаријат обезбеђује подршку приликом уписа, транспорта и касније подршке у појединим ваннаставним активностима. Укључивање ученика одвија се у складу са Стручним упутством за укључивање ученика миграната у редован систем образовања и васпитања (2017).

Основно образовање је обавезно, а афирмативним приступом деца из осетљивих друштвених група, као што су мигранти, избеглице и тражиоци азила, уписују се у основну школу и без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације, а са достављеним доказом о здравственом прегледу детета.

Мигранти, тражиоци азила и избеглице из Украјине се уписују у средњу школу на добровољној основи, у оне средњошколске профиле у којима има места после завршеног другог круга уписа или (уколико су савладали српски језик) након положеног Завршног испита.

За ученике мигранте који напуштају Србију, а били су део система образовања, припрема се школски извештај (на српском и енглеском језику) који садржи ниво образовних компетенција које је ученик мигрант достигао током образовања у Србији, а који представља својеврсни образовни пасош. Током 2025. године укупно је уручено 30 школских извештаја за ученике који су напустили Србију. Министарство просвете посебну пажњу посвећује подршци осетљивим категоријама унутар мигрантске популације, као што су деца и малолетници без пратње родитеља/другог законског заступника.

Просечан број деце и ученика из популације миграната који су укључени у предуниверзитетско образовање и васпитање у Републици Србији у школској 2024/25. години кретао се од 138 у јануару 2025. године до 109 ученика у децембру 2025. године. У основну школу укључено је 75 ученика (43% дечака, 57% девојчице), док је у средњу школу укључено 33 ученика (70% дечака, 30% девојчица). Обухват системом образовања остаје континуиран, током школске 2024/25. и 2025/26. године, а креће се између 85-87%. Ученици мигранти похађају 39 основних и 22 средње школе у пет школских управа (ШУ Београд, ШУ Лесковац, ШУ Ваљево, ШУ Нови Сад, ШУ Сомбор). Од укупног броја ученика из популације миграната, током обе школске године у просеку је 67-70% избеглица из Украјине.

Систем образовања и васпитања у Републици Србији показао је висок ниво флексибилности у реаговању на кризне ситуације, као што је мигрантска криза. До сада је кроз систем образовања сукцесивно прошло преко 5500 ученика миграната, тражилаца азила и избеглица. Одрживост образовања ове, друштвено изузетно осетљиве групе, огледа се у законом омогућеном једноставном процесу укључивања осетљивих друштвених група у систем обавезног основног образовања и без поседовања документације потребне за упис. Такође, наставак образовања и упис у средњу школу (није обавезна) подстиче се афирмативним приступом и уписом у средњошколске профиле у којима има места после другог уписног круга. Међутим, без обзира на број ученика из мигрантске популације, Министарство просвете је и за текућу школску 2024/25. годину обезбедило подршку школама у којима се образују ученици из ове друштвено осетљиве групе кроз мале грантове, додељено је 15 малих грантова, а укупно је до сада додељено 120 малих грантова. Ова бесповратна средства школама су додатна мотивација за креирање наставних и ваннаставних активности у које су укључени сви ученици.

Значајан допринос одрживости образовања ученика из популације миграната је увођење изборног предмета Српски као страни језик у основне школе. На овај начин школе могу да организују учење српског језика за ученике који не познају језик инструкције у настави, а Министарство просвете је до сада обучило више од 700 наставника за реализацију наставе српског као страног језика. С обзиром да је ова обука акредитована, она је доступна и у наредном периоду заинтересованим наставницима. Министарство просвете је у претходном периоду унапредило знања и вештине више од 5000 запослених из система образовања за примену инклузивних принципа и укључивање ученика из популације миграната кроз низ акредитованих обука које су доступне и другим запосленима у наредном периоду. Добра пракса и дидактички материјали за рад са ученицима мигрантима доступни су на сајту ЗУОВ-а² и порталу REMIS³. Такође, материјали са примерима добре праксе за учење Српског као страног језика налазе се на интернет страници Српски као страни језик Завода за унапређивање образовања и васпитања и портала REMIS.

Мера подршке школама у којима се образују ученици из популације миграната су и ментори који прате доступност и квалитет образовања миграната, а Министарство просвете је обезбедило и преводиоце образовног материјала на матерње језике миграната (арапски и украјински). Свакако да је и донаторска подршка значајна, нарочито за школе у којима се образују ученици мигранти. Стога је Министарство просвете обезбедило наставак досадашње подршке образовању деце из популације миграната кроз учешће у новом пројекту „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“ за период 2026-28. године.

² <https://zuov.gov.rs/plana-podrske-didakticki-materijal-migranti/>

³ <https://remis.rs/>

4. Сценарији и мере припремљености

Разматрајући миграционе трендове на Западнобалканској рути, у региону југоисточне Европе и Републике Турске, анализирајући тренутна жаришта у Азији и Африци правце и интензитет прилива миграната који транзитирају кроз Републику Србију на путу ка земљама крајње дестинације, сачињени су сценарији.

4.1. Сценарио 1: Уобичајени услови рада са тенденцијом пада

Први сценарио који се може очекивати је сценарио *status quo*, односно уобичајене услове рада са могућим наставком тренда опадања броја ирегуларних миграната који пролазе кроз Републику Србију, кратко се задржавају и не траже међународну заштиту. Узимајући у обзир геополитичка дешавања, може се очекивати наставак прилива мушких самаца, уз пораст удела породица, као и особа женског пола и малолетних лица без пратње.

Овај сценарио је највероватнији под условом неизбијања нових регионалних сукоба на Блиском истоку, уз споразумно решавање ситуације у АР Сирија и у Персијском заливу, као и контролисаном приливу миграната из АР Египат и Државе Палестине.

4.2. Сценарио 2: Несразмеран притисак/повећан прилив

Други сценарио је поновно повећање броја незаконитих улазака, које у случају продуженог боравка може да доведе до попуњености редовних капацитета којима располаже Комесаријат. У оквиру овог сценарија може доћи и до посебних ситуација уколико се промени структура мигрантске популације, односно дође до повећаног броја лица која путују са породицама и последично повећаног броја жена и деце и повећање малолетних лица без пратње.

Овај сценарио је могућ у случају ескалације ситуације у АР Сирија, краћег разорног сукоба у ИР Иран, као и у случају повећаног прилива миграната из Либије (пре свега грађана АР Египат). Сценарио 2 је такође могућ уколико дође до наглог повећања просечног боравка у центрима под условима повећаног прилива породица и/или измена у режиму пограничне контроле граница земаља које се налазе на Западнобалканској рути.

4.3. Сценарио 3: Кризна ситуација

Трећи сценарио јесте кризна ситуација у којој долази до наставка прилива странаца у условима пуне попуњености центара. Овај сценарио је изгледан у случају масивне ескалације рата између Сједињених Америчких Држава и ИР Ирана, ескалације насиља у Сирији и рата у Либанској Републици, кризе са приливима у Државу Либију или избијања нових сукоба на простору Блиског истока.

У оваквом случају потребно је надгледати кретање миграната и извршити припрему додатних капацитета у постојећим центрима, као и извршити припреме за отварање нових капацитета.

Табела 3: Сценарији

Сценарио	Ситуација	Индикатор	Праг	Утицај
Уобичајени услови рада	Наставак тренда стагнирања и благог опадања броја миграната	Попуњеност редовних смештајних капацитета	<50%	Узимајући у обзир геополитичка дешавња, могуће смањење распооживих капацитета.
		Попуњеност редовних смештајних капацитета	50%	Није примењиво
		Број издатих потврда о регистрацији странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил и број поднетих захтева за азил за 30 дана	< 200	
Несразмеран притисак	Функционисање прихвата и азила у делу или на територији целе земље постаје отежано, али се и даље може управљати прихватом и процедуром азила у оквиру доступних ресурса уз примену свих законских прописа и стандарда.	Континуирани прилив миграната у смештајне капацитете	> 250 миграната недељно током три седмица	Капацитети за смештај у појединим објектима су преоптерећени, међутим отварањем објеката који су у мировању, услови смештаја остају у прописаним стандардима.
		Попуњеност редовних смештајних капацитета у активним центрима	85% (2000 смештених) дуже од 7 дана	Потребно је одређивање додатног центра за смештај МЛБП у оквиру постојећих капацитета. Потреба за додатним објектом за смештај породица у оквиру постојећих капацитета.
		Продужени просечан број дана који лица проводе у центрима	20 дана	Школе у укључују већи број деце миграната у наставу. Потребна је континурана подршка већег броја ментора који пружају подршку овим школама.
		Попуњеност центра одређеног за смештај	95% попуњеност центра који је одређен за	Потребно је

		МЛБП	смештај МЛБП током 5 дана	
		Повећан проценат смештених у центрима одређеним за смештај породице	95% попуњеност центара за смештај породица континуирано током 7 дана	
		Повећање броја издатих потврда о регистрацији странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил и број поднетих захтева за азил за 30 дана	>200 издатих потврда у току 2 узастопна месеца	интензивирати мере граничне контроле Потребно је ангажовати додатни број пол. службеника у Прихватилиштима за странце (за процедуре враћања и обезбеђење објеката) Потребно је активирање већег броја полицијских службеника за вршење регистрације лица која су изразила намеру да поднесу захтев за азил
		Повећање броја превентивних прегледа у центрима	600 прегледа дневно у току 2 узастопне недеље	Потребно је активирање
Кризна ситуација	Проширени капацитети су недовољни за одржавање важећих стандарда прихвата. Неопходно је активитрати додатне мере. Канцеларија за азил има велики прилив захтева за које мора да ангажује додатне ресурсе.	Континуирани прилив миграната у смештајне капацитете	>650 миграната недељно током двеју седмица или >800 у току једне седмице	Значајни изазови за обезбеђивање адекватних стандарда пријема. Активирање додатног капацитета у заједничким просторијама Услови смештаја могу бити испод уобичајеног стандарда и спуштати се до нивоа хуманитарних СФЕРА стандарда. У случају даље потребе, Влада РС доноси закључак о ангажовању нових објеката.
		Попуњеност свих редовних смештајних капацитета	90% (3.500 смештених) дуже од 7 дана	
		Прилив МЛБП уз њихово	Попуњеност центра 95%	

		дуже задржавање у центрима	који је одређен за смештај МЛБП током 7 дана	
		Процент смештених лица који су у објекту заједно са породицом	95% попуњеност центара за смештај породица континуирано током 7 дана	
		Повећање броја издатих потврда о регистрацији странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил и броја поднетих захтева за азил	> 350 издатих потврда у току 2 узастопна месеца	Постоји потреба за одређивањем додатног центра за смештај МЛБП у оквиру постојећих капацитета и повећање броја теренских социјалних сарадника у центрима. Преко Радне групе за решавање проблема мешовитих миграционих токова иницирати: -појачане мере граничне контроле у сарадњи са другим државним органима, као и у оквиру постојећих и уз закључивање нових споразума о сарадњи са међународним партнерима -доношење одлуке за отварање још једног
		Повећање броја превентивних прегледа у центрима	1000 прегледа дневно у току 5 узастопних дана	

5. План реаговања

5.1. Сценарио 1: уобичајени услови рада

5.1.1. Центри за азил и прихватни центри

Током 2026. године, у условима уобичајеног рада и тренутног тренда благог опадања броја миграната, углавном мушких самаца, који пролазе кроз Србију, кратко се задржавају и не траже међународну заштиту, Комесаријат ће наставити са обезбеђивањем прихвата у расположивим смештајним капацитетима (2.390 места) уз пуно поштовање стандарда смештаја.

Уколико се тренд опадања настави може се разматрати даља рационализација трошкова стављањем центра у стање мировања уз поштовање критеријума да центар може бити потпуно оперативан у периоду од 24 сата. Уколико се тренд настави током дужег временског периода може се разматрати затварање одређених центара.

Услови смештаја у објектима наставиће да се редовно прате.

Сва лица која се идентификују као лица којима су неопходне посебне прихватне и процесне гаранције, упућиваће се на одговарајуће службе ради обезбеђивања специјализоване подршке. Подршка запосленим у центрима за идентификацију ће бити обезбеђена од стране локалних центара за социјални рад и кроз додатно ангажовање теренских радника специјализованих за породичну и социјалну заштиту.

Ангажована лица у центрима ће бити распоређена у оним центрима у којима тренутно има миграната, а мање оптерећени или празни центри ће функционисати на минимуму процеса рада. Комесаријат ће обезбедити обучено особље које ће континуирано радити на идентификацији рањивих категорија приликом пријема и континуирано током боравка у центру.

Одговарајуће информисање о законским могућностима за решавање нерегуларног статуса и информисање о праву на азил, на језику који корисници разумеју континуирано ће се обезбеђивати.

За смештај породица и рањивих категорија одређена су три центра, Центар за азил Обреновац и прихватни центри Бујановац и Принциповац, од којих је Прихватни центар Принциповац одређен за смештај малолетних лица без пратње.

У случају промене у структури новоприселих лица и повећаног прилива породица са децом, за њихов смештај међу постојећим центрима одредиће се додатни центри који имају добру повезаност за услугама социјалне и здравствене заштите у ЈЛС, као и капацитет за пријем деце у образовни систем. Процес прелиминарне идентификације посебно рањивих категорија се спроводи.

5.1.2. Смештај малолетних лица без пратње

У условима уобичајеног рада, за смештај малолетних лица без пратње ће се током 2026. године, првенствено користити постојећи смештајни капацитети Комесаријата у оквиру Прихватног центра Принциповац, али ће за посебне потребе бити обезбеђени и капацитети у установама социјалне заштите за смештај деце у случају да малолетна лица без пратње због посебних психо-физичких потреба не могу бити смештена у капацитетима Комесаријата (деца млађа од 14 година, деца жртве насиља, деца са проблемима менталног здравља и сл.).

Уколико се постојећи услови рада наставе, у оквиру инфраструктуре система социјалне заштите омогућиће се довољан капацитет смештаја за прихват малолетних странаца без пратње родитеља/старатеља у оквиру две институције Завод за васпитање деце и омладине Београд (Радна јединица Центар смештај страних малолетних лица) капацитета 15 места (10 за дечаке, 5

за девојчице) и Завод за васпитање омладине Ниш (PJ Центар за смештај малолетних страних лица без пратње родитеља/старатеља) капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице). Радна јединица при Центру за заштиту одојчади, деце и омладине у Београду (10 места) која тренутно не ради може у случају повећаног броја деце бити веома брзо спремна за поновни прихват (потребно је обезбедити додатни кадар).

У случају да се малолетни мигранти без пратње смештају у центре којима руководи Комесаријат, малолетницима ће бити обезбеђена одећа, обућа, средства за личну хигијену, док Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обезбеђује пројектно ангажовање теренских сарадника чији је рад стручно и функционално под надлежношћу месно надлежног центра за социјални рад.

Укупан капацитет за смештај малолетних миграната без пратње одређен је у оквиру Прихватног центра у Принциповцу капацитета 190 места, као и 30 места у оквиру система социјалне заштите, што је представља довољан капацитет за редовно функционисање.

5.1.3. Прихватилишта за странце

У условима уобичајеног миграторног притиска, Министарства унутрашњих послова, Управа граничне полиције располаже са довољним бројем капацитета за смештај лица које је потребно удаљити у земљу порекла или претходног уласка (Прихватилишта за странце у Пландишту и Димитровграду по 100 и Прихватилиште за странце у Падинској Скели 50 - укупно 250 места).

У погледу обезбеђења објеката успостављен је механизам додатног ад-хок ангажовања у року од „одмах“ са Подручним полицијским управама, које у случају потребе, опредељују довољан број полицијских службеника опште надлежности за обезбеђење објеката у временски неодређеном периоду.

5.1.4. Гранична контрола

У условима уобичајеног миграторног притиска, Министарства унутрашњих послова, Управа граничне полиције располаже са довољним бројем полицијских службеника за обављање послова граничне контроле, која обухвата граничне провере на граничним прелазима, надзор државне границе између граничних прелаза и на прилазним путевима који воде ка граници и анализу ризика угрожености државних граница од прекограничног криминала и ирегуларних миграција.

5.1.5. Приступ поступку азила

Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Управа граничне полиције – Канцеларија за азил је надлежна за спровођење поступка азила и доношење првостепене одлуке по поднетом захтеву за азил, истраживање земаља порекла као и израду докумената тражиоцима азила и лицима којима је одобрен азил.

У условима уобичајеног миграторног притиска, Канцеларија за азил располаже са довољним бројем полицијских службеника за обављање свих послова из своје надлежности.

Сходно томе, приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију или на територији Републике Србије, странцима ће бити омогућено да усменим или писменим путем, пред овлашћеним полицијским службеником Министарства изразе намеру да поднесу захтев за азил. Након што је изразио намеру да поднесе захтев за азил, од стране овлашћеног полицијског службеника странац ће бити регистрован и упућен у центар за азил или у други објекат који је

одређен за смештај тражилаца, у који се мора јавити у року од 72 сата од момента када му је издата потврда о регистрацији.

Ако се странац након што је регистрован, без оправданог разлога не јави у центар за азил или други објекат одређен за смештај тражилаца у року од 72 сата, примењиваће се прописи о Закона о странцима.

Сва лица која изразе намеру да поднесу захтев за азил се од стране надлежних органа и организација упућују на процедуру предвиђену Законом о азилу и привременој заштити и након чега Канцеларија за азил наставља са службеним радњама.

У циљу заштите људских права миграната, странцима који су идентификовани као лица којима је неопходна међународна заштита, као и странцима који су изразили намеру да поднесу захтев за азил у Републици Србији, благовремено ће се обезбеђивати информације са правима и обавезама у вези са покретањем поступка азила.

Обавештења о организацијама које пружају правну помоћ и подршку тражиоцима азила налазе се на највећим граничним прелазима, полицијским станицама, прихватилиштима за странце, као и центрима за азил и прихватним центрима, а у циљу олакшаног приступа информацијама.

Представницима удружења која се баве пружањем правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил обезбеђује се ефикасан приступ граничним прелазима, односно транзитном простору ваздушне луке и луке унутрашњих вода, у складу са прописима којима је уређена заштита државне границе.

5.1.6. Здравствена заштита

Иако је Законом предвиђено пружање хитне здравствене заштите, здравствена заштита се пружа свим категоријама миграната у пуном обиму, захваљујући средствима ЕУ, па је свим категоријама миграната, обезбеђен приступ здравственој заштити на свим нивоима у институцијама Републике Србије.

У случају наставка тренутне ситуације и броја миграната и евентуалног благог опадања броја миграната, Министарство здравља ће наставити да континуирано пружа пун обим здравствене заштите на свим нивоима у институцијама Републике Србије.

У случају да центрима за азил и прихvatно-транзитним центрима буде веома мали број корисника, постоји могућност да се, ради рационалног коришћења средстава распусте медицински тимови који раде у амбулантама у овим центрима, или да им се одреди краће радно време, односно да у центрима не буде један тим у пуном радном времену, на начин да се квалитет пружања здравствене заштите не умањи.

Министарство здравља ће наставити да снабдева амбуланте у центрима лековима и другим медицинским средствима, те ће се старати да сви пацијенти имају на располагању редовне терапије.

Независно од броја миграната, Министарство здравља ће наставити да прати имунизацију деце по редовном распореду, такође ће одржати континуитет у пружању хигијенско-епидемиолошког надзора, ДДД услуга и узорковање воде и хране.

5.1.7. Образовање

Укључивање ученика одвија се у складу са Стручним упутством за укључивање ученика миграната у редован систем образовања и васпитања (2017).

У складу са протоколом договореним са Министарством просвете, Комесаријат, ше наставити да обезбеђује подршку приликом уписа, транспорта и касније подршке у појединим ваннаставним активностима.

Основно образовање је обавезно, а афирмативним приступом деца мигранти уписују се у основну школу, без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације, а са достављеним доказом о здравственом прегледу детета.

Мигранти, тражиоци азила и избеглице из Украјине уписују се у средњу школу на добровољној основи, у оне средњошколске профиле у којима има места после завршеног другог круга уписа или (уколико су савладали српски језик) након положеног Завршног испита.

Мера подршке школама у којима се образују ученици из популације мигранта су и ментори који прате доступност и квалитет образовања миграната. За унапређивање доступности и квалитета образовања ученика из популације миграната, Министарство просвете је обезбедило и преводиоце образовног материјала на матерње језике миграната (арапски и украјински), као и 15 малих грантова за школе за реализацију наставних и ваннаставних активности током школске 2024/25. године.

За ученике мигранте који напуштају Србију, а били су део система образовања, припрема се школски извештај (на српском и енглеском језику) који садржи ниво образовних компетенција које је ученик мигрант достигао током образовања у Србији, а који представља својеврсни образовни пасош.

У условима уобичајеног рада, сва деца из популације миграната основношколског узраста биће укључена у систем обавезног основног образовања. Обезбеђено је учење српског као страног језика, као и могућност учења на даљину.

Одрживост образовања миграната огледа се и у менторској подршци коју реализује 7 ментора у школској 2025/2026. години, који су саветници-спољни сарадници и већ се налазе у систему образовања, а који заједно са школама одговарају на низ изазова у процесу примене инклузивне праксе. Свакако да је и донаторска подршка значајна, нарочито за школе у којима се образују ученици мигранти. Стога је Министарство просвете обезбедило наставак подршке установама образовања и васпитања кроз рад ментора, превод образовног садржаја на арапски и украјински, стручно усавршавање заспослених и доделу бесповратних новчаних средстава у облику малих грантова за период 2026-28. година а у оквиру учешћа у пројекту „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“.

5.2. Сценарио 2: Несразмеран притисак /повећан прилив

5.2.1. Центри за азил и прихватни центри

У случају поновног повећања броја улазака, које у случају продуженог боравка може да доведе до потпуне попуњености редовних капацитета, односно да у току 7 дана тренутно активни центри буду попуњени 85%, односно са 2.000 смештених лица, Комесаријат ће повећавати капацитете у складу са утврђеним Планом реаговања

Комесаријат на дневном нивоу води евиденцију расположивих смештајних капацитета и прати попуњеност центара како би ефикасно управљао системом прихвата. Узимајући у обзир досадашње искуство и утврђене механизме, припремљен је систем за брзо повећање капацитета смештаја.

Мера повећања до пуног смештајног капацитета је стављање центара који функционишу на минимуму у пуну оперативну функцију (Центар за азил Тутин, Прихватни центар Сомбор, Прихватни центар Суботица, Прихватни центар Босилеград, Прихватни центар Пирот). Ови центри су тренутно у мировању и раде са минималним бројем ангажованог особља, а реорганизацијом и упућивањем ангажованог особља би се постигло да центри који су у

мировању постану потпуно оперативни. У случају потребе, сваки од ових центара може се ставити у пуну функцију у року од 24 сата за пријем ургентних случајева, док је у року од 72 сата, по успостављању редовног снабдевања храном и ангажовањем здравствених тимова, могуће потпуно оспособљавање центра за пријем корисника. Након овог периода ангажовало би се додатно особље у складу са потребама.

У случају повећаног прилива породица за њихов смештај биће одређен додатни центар из постојећег смештајног капацитета.

5.2.2. Смештај малолетних лица без пратње

За смештај малолетних лица без пратње ће се првенствено користити постојећи смештајни капацитети Комесаријата, а у случају евидентираниог повећаног прилива малолетних лица без пратње, или одвојених од родитеља и старатеља за смештај малолетних лица без пратње прва мера предвиђа постављање додатних кревета и проширење смештајних капацитета Прихватног центра Принциповац, а узимајући у обзир успостављен систем заштите деце.

Уколико се тренд повећаног броја малолетних лица без пратње настави, као и продужи време њиховог боравка, за њихов смештај одредиће се додатни капацитети у једном или више центара, изван Прихватног центра Принциповац. Приликом одређивања додатног капацитета за смештај у другом центру водиће се начелом најбољег интереса малолетних лица као да она буду у физички одвојеном делу од пунолетних. У случају малолетних лица без пратње нижег узраста, смештај ће бити избебјеђен у установама социјалне заштите.

У случају повећаног прилива малолетних лица без пратње, постојећи капацитети у оквиру система социјалне заштите Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања су доступни за прихват малолетних странаца без пратње родитеља/старатеља у оквиру две институције укупног капацитета 30 места. Капацитети на располагању: Завод за васпитање деце и омладине Београд, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице) и Завод за васпитање омладине Ниш, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице).

5.2.3. Прихватилишта за странце

У ситуацији повећаног прилива ирегуларних миграната, Прихватилишта за странце која су у надлежности Министарства унутрашњих послова – Управе граничне полиције имају довољно капацитета за смештај лица које је потребно удаљити у земљу порекла или претходног уласка

До краја 2026. године се очекује завршетак радова на Прихватилишту за странце у Падинској Скели, чиме ће смештајни капацитети бити проширени за још 60 смештајних јединица (укупно 310).

У случају повећаног броја ирегуларних миграната смештених у прихватилиштима за странце, додатно ће се одредити довољан број полицијских службеника Управе граничне полиције ради спровођења процедура и припреме странаца за враћање у земље порекла или земље претходног уласка.

Истовремено, у циљу унапређења безбедности у објектима смештаја, без одлагања ће се активирати механизам додатног ад хок ангажовања у сарадњи са подручним полицијским управама, које ће одредити довољан број полицијских службеника опште надлежности ради обезбеђења објеката прихватилишта, на временски неодређен период.

5.2.4. Гранична контрола

Управа граничне полиције у оквиру својих надлежности на дневном нивоу прати број ирегуларних миграната који покушавају да на незаконит начин уђу у Републику Србију - на граничним прелазима сакривени у возилима или ван граничних прелаза, најчешће пешице или користећи мале чамце за преласке преко реке Дрине, Дунав и Тисе.

Током 2024. и 2025. године, као главне улазне тачке за ирегуларне мигранте су се издвојили правац из Северне Македоније и правац из Бугарске, док су главне излазне тачке остале Мађарска, Хрватска и Босна и Херцеговина.

Аеродором у Београду је идентификован као главна улазна тачка за мигранте из Турске и Кине, који у одређеном броју злоупотребљавају безвизни режим са Републиком Србијом и по легалном уласку, покушавају да на незаконит начин из Републике Србије уђу у Мађарску или Хрватску.

У случају повећаног броја покушаја незаконитих улазака ирегуларних миграната на улазним и излазним тачкама, Управа граничне полиције ће извршити прераспodelу полицијских службеника из других Регионалних центара који су мање оптерећени ирегуларним миграцијама.

Такође, у оквиру својих надлежности, а у складу са одредбама Закона о граничној контроли и Закона о странцима - интензивираће граничне провере на ваздушним и копненим граничним прелазима, у циљу одбијања уласка у Републику Србију странцима, првенствено држављанима Турске и Кине, који имају намеру да злоупотребе безвизни режим и по легалном уласку покушају да на незаконит начин пређу државну границу Републике Србије ка суседним земљама.

У истом циљу, у сарадњи са Поручним полицијским управама, интензивираће планско спровођење мера на контроли кретања и боравка и странаца, нарочито у градовима који гравитирају ка деловима државне границе где је миграторни притисак на излазу из земље највећи.

У следећој фази, уколико наведене мере не буде довољне, Управа граничне полиције ће известити Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова и иницирати додатно ангажовање других организационих јединица Дирекције полиције ради извршавања задатака у оквиру постојеће Радне групе формиране Решењем министра унутрашњих послова са задатком решавања свих безбедносних изазова који настају услед масовног прилива ирегуларних миграната афро-азијског порекла.

5.2.5. Приступ поступку азила

У случају повећаног прилива лица која изразе намеру да поднесу захтев за азил, полицијски службеници Канцеларије за азил, пружају подршку полицијским управама и регионалним центрима граничне полиције који у уобичајеним ситуацијама врше регистрацију ове категорије лица.

У том смислу, континуирано се спроводе обуке новозапослених службеника у полицијским управама и регионалним центрима, који пре свега долазе у први контакт са странцима који изразе намеру да поднесу захтев за азил, у циљу успостављања довољних капацитета за благовремено поступање у овим ситуацијама. Приликом обука посебан акценат се ставља на поступање према рањивим категоријама лица

5.2.6. Здравствена заштита

У случају несразмерног повећања броја миграната, односно прилива миграната, Министарство здравља ће ангажовати додатне медицинске тимове који ће радити у центрима у којима се смештају мигранти, у зависности од тога како се буду отварали.

Имајући у виду да су услед смањеног броја миграната направљене одређене уштеде, Министарство здравља ће у пуном капацитету бити спремно да одговори на потребе обезбеђивања лекова и потребних терапија за пацијенте.

Важно је напоменути да здравствени систем кроз институције Републике Србије мора да ради и функционише независно од броја миграната који се у том тренутку налазе у земљи, јер се здравствена заштита у наведеним институцијама свакако пружа и домаћим држављанима у континуитету.

Заводи за јавно здравље поседују капацитете који су довољни да одговоре на потребе праћења хигијенско-епидемиолошке ситуације у центрима, врше ДДД услуге, као и узроковање воде и хране, те да налажу мере ради очувања јавног здравља у случају појаве јавно здравствених ризика.

Такође је важно нагласити да пораст броја миграната, односно повећан прилив миграната не значи нужно и повећање броја пацијената или тежине здравственог стања код истих, као и обрнуто, смањен прилив броја миграната не значи истовремено и смањење пацијената

5.2.7. Образовање

У случају поновног повећања броја улазака породица са децом, што у случају продуженог боравка може да доведе до повећања броја деце основношколског и средњешколског узраста, сва деца из популације миграната основношколског узраста биће укључена у система обавезног основног образовања. Обезбеђено је учење српског као страног језика као и могућност учења на даљину.

Флексибилност система образовања и васпитања огледа се управо у могућности да апсорбује и значајно већи број ученика миграната, тражилаца азила и избеглица од досадашњих. У 2440 установа предшколског, основношколског и средњошколског образовања, у складу са законским одредбама, ученици из популације миграната могу бити укључени и без потребне документације за упис, а уз доказ о обављеном здравственом прегледу. У случају повећаног прилива ученика из популације миграната установе образовања и васпитања имају могућност да организују учење српског као страног језика за ученике који не познају језик инструкције у настави. Саветници-спољни сарадници, најмање њих 150, имају знања и вештине за рад са осетљивим друштвеним групама и могу пружити подршку школама у случају повећаног прилива ученика из популације миграната. Примери добре праксе у области образовања миграната налазе се на сајту Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања и РЕМИС сајту и могу бити од користи за даље организовање укључивања миграната у систем образовања <https://zuov.gov.rs/plana-podrske-didakticki-materijal-migranti/> и <https://remis.rs/>. Стручно усавршавање запослених у систему образовања је континуирано и укључује и теме из области образовања осетљивих друштвених група, инклузије у образовању и стицања компетенција за демократску културу. Свакако да је и донаторска подршка значајна, нарочито за школе у којима се образују ученици мигранти. Стога ће Министарство просвете у периоду 2026-28. година учествовати у реализацији пројекта „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“ и обезбедити наставак подршке установама образовања и васпитања кроз рад ментора, превод образовног садржаја на арапски и украјински, стручно усавршавање запослених и доделу бесповратних новчаних средстава школама у облику малих грантова.

5.3. Сценарио 3: Кризна ситуација

5.3.1. Центри за азил и прихванти центри

Комесаријат на дневном нивоу води евиденцију расположивих смештајних капацитета и прати попуњеност центара како би ефикасно управљао системом прихвата. Узимајући у обзир досадашње искуство и утврђене механизме, припремљен је систем за брзо повећање капацитета смештаја пренаменом заједничких просторија у смештајни простор и евентуално нових центара.

Прва мера, у случају попуњености свих смештајних капацитета у Комесаријату и у центрима за азил и у прихватним центрима како оних активних, тако и оних који су у мировању, са 90%, односно 3.500 лица током 7 дана, подразумева да се у случају евидентираних повећаног прилива лица као и њиховог дужег задржавања у центрима изврши пренамена одређених заједничких просторија у смештајни капацитет. У сваком центру евидентирани су просторије које се користе за свакодневне активности као што су дневни боравак, учионице, собе за спортске активности и др, а које се могу у року од 48 сата пренаменити у собе за смештај. Сви центри располажу додатним бројем кревета и одређеним залихама душека, суиђера или и подлошки као и постељине која је потребна да се подигне капацитет центра. На овај начин се могу додатно подићи капацитети за 10%. Овај додатни капацитет је намењен само за краткорочан смештај лица док њиховог напуштања центра или релокације.

Друга мера за повећање капацитета подразумева проналажење нових адекватних објеката који ће бити одређени за смештај лица. Уколико Комесаријат утврди потребу за додатним смештајним капацитетима, што захтева отварање нових објеката, Влада Републике Србије ће одредити објекте за ове намене у складу са потребама и миграторним кретањима, на предлог Комесаријата.

У случају потребе биће развијени додатни лифлети и материјали намењени информисању лица. Посебна пажња биће посвећена рањивим категоријама којима је потребно обезбедити посебне прихватне гаранције и посветити додатну пажњу. Ова лица ће након идентификације бити упућена у редовне смештајне капацитете.

У случају овог сценарија, једна од кључних мера јесте управљање квалитетом прихвата, нарочито услуга смештаја. Поштовање људских права јесте један од принципа на основу којих је припремљен план. У складу са тим, циљ је да прихват што дуже и у што већем броју центара буде усклађен са стандардима прихвата ЕУАА, а да минимум стандарда увек мора бити у оквирима препорука утврђених у СФЕРА приручнику⁴ о минималним стандардима за поступање у хуманитарном одговору на кризе.

У ситуацији повећаног прилива миграната, посебан значај имају питања која се односе на осетљиве категорије којима су потребне посебне гаранције приликом прихвата, нарочито деца без родитељског старања, лица којима је потребна међународна заштита, али и питање повратка лица која се налазе у ирегуларном положају у земљи, а не могу наставити транзит. Посебан проблем представљају активности на сузбијању кријумчарења миграната.

5.3.2. Прихват малолетних лица без пратње

За смештај малолетних лица без пратње ће се првенствено користити постојећи смештајни капацитети Комесаријата, а уколико се тренд повећаног броја малолетних лица без пратње настави, као и продужи време њиховог боравка, за њихов смештај одредиће се додатни капацитети у неком од постојећих центара, узимајући у обзир већ успостављену сарадњу са

⁴ <https://handbook.spherestandards.org/en/sphere/#ch001>

службама у локалној заједници и њихово искуство у раду са мигрантима. Приликом одређивања додатног капацитета за смештај у другом центру водиће се начелом најбољег интереса малолетних лица као да она буду у физички одвојеном делу од пунолетних.

У случају малолетних лица без пратње нижег узраста, смештај ће бити обезбеђен у установама социјалне заштите.

У случају повећан прилива малолетних лица без пратње, постојећи капацитети у оквиру система социјалне заштите Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања су доступни за прихват малолетних странаца без пратње родитеља/старатеља у оквиру две институције укупног капацитета 30 места. Капацитети на располагању: Завод за васпитање деце и омладине Београд, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице) и Завод за васпитање омладине Ниш, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице).

По потреби ће се укључити већи број стручних радника из месно надлежних центара за социјални рад који ће пружати подршку у смештају деце.

5.3.3. Прихватилишта за странце

Прихватилишта за странце која су у надлежности Министарства унутрашњих послова ће наставити рад на смештају и удаљењу странаца у оквиру постојећих капацитета, у складу са претходним сценариом.

Уколико миграторни притисак настави да расте или је константно повећаног интензитета, о потреби повећања капацитета за повратак странаца ће извести Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова и иницирати привремено отварање још једног објекта Прихватилишта за странце у сарадњи са другим државним органима и међународним партнерима.

5.3.4. Гранична контрола

Министарство унутрашњих послова ће у складу са даљим повећањем броја ирегуларних миграната интензивирати рад у оквиру Радне групе формиране Решењем министра унутрашњих послова са задатком решавања свих безбедносних изазова који настају услед масовног прилива ирегуларних миграната афро-азијског порекла.

С тим у вези оствариће сарадњу и са другим државним органима у циљу супротставања мигрантској кризи и другим невојним изазовима, ризицима и претњама по државну границу.

Такође, интензивираће сарадњу са Европском агенцијом за граничну и обалску стражу са циљем сагледавања могућности за ангажовањем додатног броја полицијских службеника у оквиру контингента који су већ распоређени на границама Републике Србије и Бугарске, Републике Србије и Мађарске и Републике Србије и Босне и Херцеговине и додатног ангажовања на другим границама у складу са важећим споразумом.

Додатно, интензивираће сарадњу и са Аустријом и Мађарском чији полицијски службеници су већ распоређени на граници Републике Србије и Северне Македоније у циљу сагледавања могућности за ангажовањем додатног броја полицијских службеника.

У оквиру Европола и на билатералној основи, сагледаће се могућности за интензивирање међународне оперативне полицијске сарадње у оквиру постојећих Оперативних радних група (Operational Task Force Зебра, 505 и др.) и иницирања успостављања нових ради оперативног покривања свих граница и откривања криминалних активности повезаних са кријумчањем људи и трговином људима.

5.3.5. Приступ поступку азила

У ситуацији масовног прилива ирегуларних миграната, интензивираће се информисање свих лица о њиховим правима и обавезама укључујући и приступ праву на азил.

У центрима за азил и прихватним центрима интензивираће се групне инфосесије о приступу процедури азила, а додатна подршка у виду бесплатног правног саветовања и превозиња биће затражена од партнерских организација са којима Комесаријат има потписане меморандуме о сарадњи.

У ситуацији да је број поднетих захтева за азил повећан у толикој мери да овлашћени службеници Канцеларије за азил нису у могућности да благовремено саслушају сваког тражиоца, Управа граничне полиције ће известити Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова и иницирати да Влада донесе одлуку којом се у поступак саслушања привремено укључују службеници других организационих јединица надлежног органа или других државних органа и да се у складу са тим, за додатне службенике хитно организује одговарајућа обука.

5.3.6. Здравствена заштита

У случају кризне ситуације, односно масовног прилива миграната, Министарство здравља ће ангажовати додатне медицинске тимове који ће радити у центрима за азил и прихватним центрима, у зависности од тога како се буду отварали. Такође, постоји могућност упућивања медицинског особља из локалних домова здравља на додатни рад у центрима где постоји потреба.

Имајући у виду да су услед смањеног броја миграната направљене одређене уштеде, Министарство здравља ће у пуном капацитету бити спремно да одговори на потребе обезбеђивања лекова и потребних терапија за пацијенте. Такође, у ситуацији масовног прилива миграната, биће обезбеђене додатне залихе лекова и медицинских средстава.

Здравствени систем кроз институције Републике Србије ради и функционише независно од броја миграната који се у том тренутку налазе у земљи, јер се здравствена заштита у наведеним институцијама свакако пружа и домаћим држављанима у континуитету, те ће исто наставити и у случају масовног прилива миграната.

Заводи за јавно здравље поседују капацитете који су довољни да одговоре на потребе праћења хигијенско-епидемиолошке ситуације у центрима, врше ДДД услуге, као и узроковање воде и хране, те да налажу мере ради очувања јавног здравља у случају појаве јавно здравствених ризика.

5.3.7. образовање

У случају кризне ситуације и масовног прилива породица са децом, што у случају продуженог боравка може да доведе до повећања броја деце основношколског и средњешколског узраста сва деца из популације миграната основношколског узраста биће укључена у система обавезног основног образовања. Обезбеђено је учење српског као страног језика као и могућност учења на даљину.

У случају кризне ситуације и масовног прилива ученика миграната, тражилаца азила и избеглица из Украјине, Министарство просвете располаже са 2440 установа предшколског, основношколског и средњошколског образовања, у које, у складу са законским одредбама, могу бити укључени ученици из популације миграната и без потребне документације за упис а уз доказ о обављеном здравственом прегледу.

Систем образовања и васпитања у Републици Србији показао је висок ниво флексибилности у реаговању на кризне ситуације, као што је мигрантска криза.

Такође, Министарство просвете има могућност организације учења на даљину који се може примењивати у случају потребе. Овај модел рада Министарство просвете је већ примењивало током кризе изазване Ковид пандемијом. Модел рада наставе на даљину укључивао је рад на интернетским платформама, коришћење ИТ опреме и достављање штампаног образовног материјала ученицима мигрантима у објекте у којима су смештени.

Стручно усавршавање запослених у систему образовања је континуирано и укључује и теме из области образовања осетљивих друштвених група, инклузије у образовању и стицања компетенција за демократску културу. Свакако да је и донаторска подршка значајна, нарочито за школе у којима се образују ученици мигранти. Стога ће Министарство просвете у периоду 2026-28. година учествовати у реализацији пројекта „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“ и обезбедити наставак подршке установама образовања и васпитања и рад ментора, превод образовног садржаја на арапски и украјински, стручно усавршавање запослених и доделу бесповратних новчаних средстава у облику малих грантова.

5.4. Остале активности у случају свих сценарија

5.4.1. Поступање према лицима из посебних категорија

У складу са међународним стандардима, националним законодавством и добром праксом у области прихвата, приликом пријема у било који објекат Комесаријата за избеглице и миграције обавезан је прелиминарна идентификација посебно осетљивих категорија.

Најчешћа категорија са којом се запослени сусрећу јесу малолетна лица без пратње или одвојена од родитеља и старатеља. Поступање и упућивање на центар за социјални рад ради постављања старатеља је обавезно и без одлагања.

Посебан проблем су лица која имају менталне проблеме, злоупотребљавају супстанце, као и озбиљно повређена лица која траже дужу рехабилитацију и нису самостална у обављању свакодневних активности.

У центрима намењеним прихвату породица догађају су случајеви породичног насиља. У ову категорију спадају и потенцијалне жртве трговине људима.

За поступање са свим наведеним категоријама постоје или међу-ресорне процедуре или је Комесаријат развио интерне процедуре и систем упућивања. За адекватан прихват ових лица кључни су канали комуникације и координација која је успостављена на нивоу сваког појединачног центра са надлежним институцијама.

Законом о азилу и привременој заштити и Законом о странцима је прописано које су то категорије посебно угрожених лица у које спадају: особе са инвалидитетом, старија лица, труднице, самохрани родитељи малолетне деце, жртве мучења, силовања или неког другог облика тешког насиља (укључујући и насиље у породици и партнерским односима које може бити узроковано полем, родом, сексуалном оријентацијом и родним идентитетом), жртве трговине људима, особе које се у својој земљи порекла суочавају са опасношћу од мучења, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања због своје сексуалне оријентације или родног идентитета, малолетници и малолетници без пратње, тешко болесна лица и особе са душевним поремећајима.

5.4.2. Повратак у земљу порекла

Како би се обезбедио свеобухватан систем за управљање миграцијама, неопходно је обезбедити ефикасан механизам повратка лица која не могу наставити путовање или регулисати боравак у земљи. Ово се односи како на асистирани добровољни повратак, тако и на реадмисију и недобровољни повратак.

а) Асистирани добровољни повратак

Комесаријат за избеглице и мигранције наставио је активно да унапређује своје капацитете у области добровољног повратка и реинтеграције странаца у земљу порекла. Деведнаест радно ангажованих лица у Комесаријату је обучено за спровођење групног и индивидуалног саветовања. Током 2025. године, унапређена је сарадња са Министарством унутрашњих послова у погледу информисања лица која бораве у Прихватилиштима за странце и спровођењу других процесних активности које су потребне за спровођење процедуре добровољног повратка странца у земљу порекла. Крајем 2025. године, Влада Републике Србије усвојила је нову Уредбу о утврђивању Програма за подршку добровољном повратку странаца за период од 2026. до 2029. године. Усвајањем овог акта успостављен је стабилан и дугорочан правни основ који обезбеђује континуитет, предвидивост и одрживост активности добровољног повратка, као и њихову пуну интеграцију у национални систем управљања миграцијама. У Центру за азил у Обреновцу је одређен имајући у виду близину дипломатско - конзуларних представништава и међународног аеродрома „Никола Тесла“. Комесаријат може сарађивати са Међународном организацијом за миграције, другом релевантном међународном или невладином организацијом приликом реализације Програма за подршку добровољног повратка странаца

б) Принудни повратак

Ефикасан систем повратка страних држављана који су на територији РС у незаконитом боравку, подразумева синергију свих облика повратка, укључујући реализацију повратка кроз постојеће споразуме о реадмисији са ЕУ и суседним земљама у земљу претходног уласка, односно асистирани добровољни повратак (АВРР) и принудни повратак у земљу порекла, уз осигуравање безбедног и достојанственог повратка уз поштовање људских права.

Република Србија, Министарство унутрашњих послова, уз помоћ Европске уније, предузима кораке на јачању капацитета за принудни и асистирани добровољни повратак, као и успостављање неопходне сарадње са земљама порекла ирегуларних миграната.

С тим у вези је у оквиру Индивидуалне мере за јачање капацитета управљања миграцијама на Западном Балкану (ИПА 24) крајем 2024. године, са Делегацијом ЕУ у Београду потписала Уговор о гранту укупне вредности од 499.900.00 евра, са предвиђеним трајањем уговора у наредних 36 месеци. Грант је намењен за финансирање принудног удаљења лица која су смештена у прихватилиштима за странце, као директне подршке Републици Србији у унапређењу послова везаних за повратак.

Делегација ЕУ је средином 2025. године уплатила иницијално предфинансирање у износу од 149.940,00 евра, а током 2025. године спроведен је поступак јавних набавки авионских карата и других оперативних трошкова за спровођење операција повратка. Поступак јавних набавки је завршен и у фебруару 2026. године и створени су услови за реализацију Гранта.

Европска комисија је почетком октобра 2025. године одобрила спровођење Регионалне иницијативе у области повратка и одобрила два програма подршке за Западни Балкан, у укупној вредности од 13 милиона евра - први под називом „ЕУ подршка јачању система управљања повратком за Западни Балкан“ који спроводи Међународна организација за миграције (ИОМ) у

вредности од 8 милиона евра и други под називом „ЕУ подршка механизма за повратак на Западном Балкану“ који спроводи конзорцијум држава чланица ЕУ на Западном Балкану, у сарадњи са ICMPD, FRONTEX-ом и Заједничком координационом платформом (JCP) у вредности од 5 милиона евра.

Кроз наведену иницијативу у складу са међународним стандардима развијена је „Мапа пута за повратак за Западни Балкан“, која представља основ за партнере са Западном Балкана за развој индивидуалне (националне) Мапе пута за повратак, усклађене са националним приоритетима. У случају Републике Србије, планирано је да се усвоји „Мапа пута у области повратка за Републику Србију“, коју ће поред Министарства унутрашњих послова спроводити и други органи и организације Републике Србије, који су у складу са својом надлежности везани за успостављање ефикасног система повратка; Министарство спољних послова, Министарство за рад, запошљавање борачка и социјална питања, Комесаријат за избеглице и миграције и Канцеларија заштитника грађана.

Спровођење Мапе пута за повратак директно ће допринети и усмерена је на испуњење прелазног мерила у оквиру Преговарачког поглавља 24 Правда, слобода и безбедност, потпоглавље Миграције који се односи на успостављање ефикасног система повратка у Републици Србији, који подразумева закључивање споразума о реадмисији са земљама порекла миграната и транзитних земаља, унапређење добровољног повратка ирегуларних миграната у земље порекла, развој институционалних капацитета за имплементацију јаког повратног механизма и механизма за обнављање документације у складу са политиком повратка ЕУ и европским правним тековинама, као и успостављање иницијалног система праћења резултата који се односе на ефикасан повратак и обнављање документације ирегуларних миграната.

Током 2025. године, укупно је 344 страних држављана из прихватилишта за странце удаљено из Републике Србије.

Од укупног броја враћених лица, у земљу претходног уласка, у складу са Споразумом о реадмисији са ЕУ или са суседним земљама, принудно је враћено 67 страних држављана (најзаступљенији су били држављани Сирије, Авганистана и Марока).

До граничног прелаза у циљу поступања по Решењу о враћању и повратка у земљу порекла или уобичајеног боравишта, допраћено је укупно 248 страних држављана (лица су самостално напустила РС, без полицијске пратње). Од наведеног броја највише је држављана НР Кине 152, затим Непала и Индије по 11, Турске и Шри Ланке по 9 и др.

Поступци се спроводе континуирано и са довољним бројем полицијских службеника и у случају појачаног прилива ирегуларних миграната за 100%.

б) Рeadмисија страних држављана

У току 2025. године је у складу са Споразумом о реадмисији са Европском Заједницом, као и складу са билатералним Споразумима о реадмисији са суседним државама (БиХ, Република Хрватска, Република Северна Македонија, Црна Гора и Албанија), од надлежних иностраних органа достављено укупно 303 захтева за прихват држављана трећих држава.

За 240 захтева је дата сагласност, док је њих 210 и преузето у складу са споразумима о реадмисији. По преузимању лица, предузеће се радње у циљу њиховог враћања у земље порекла, земље претходног уласка или земље за које испуњавају услов за улазак.

5.4.3. Активности координације у циљу сузбијања кријумчарења миграната

Активности сузбијања кријумчарења ирегуларних миграната се у континуитету предузимају на територији целе Републике Србије. Од стране свих организационих јединица Министарства унутрашњих послова је током 2025. године поднето укупно 136 кривичних пријава против 189 лица због постојања основане сумње да су извршили кривично дело Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350 Кривичног Законика.

Од укупног броја осумњичених - 126 су били држављани Републике Србије, док су њих 62 странци и 1 је НН лице (Авганистан 17, Турска 16, Азербејџан 7, Кина 7, БиХ 4, Сирија 4, Киргистан 3, Египат 1, Румунија 1, Шриланка 1, Украјина 1).

У односу на 2024. годину, наведено представља смањење од 58% када су у питању поднете кривичне пријаве (327 у 2024. години) и смањење од 55% када је у питању број осумњичених лица (426 у 2024. години).

У циљу бољег информисања у вези са кријумчарењем ирегуларних миграната, креирања одлука на стратешком и оперативном нивоу, Министарство унутрашњих послова сарађује са Интерполом, Европолом, Фронтексом, EMSC-ом и другим међународним партнерима и државама на билатералној основи. Такође, учествује у више активности у вези сузбијања кријумчарења ирегуларних миграната у оквиру Емпакт - циклуса политике са другим државама под окриљем Европола и Фронтекса. Такође, свакодневно сарађује са суседним земљама у виду размене информације путем заједничких контакт центара и мешовитих граничних патрола.

Министарство унутрашњих послова остварује сарадњу са Европском агенцијом за граничну и обалску стражу Фронтекс и са Аустријом и Мађарском у оквиру меморандума о трилатералној сарадњи. У оквиру оперативног плана са Фронтексом под називом „Србија копно“ „Србија 2025“ полицијски службеници Фронтекса су распоређени као испомоћ граничној полицији Републике Србије на надзору државне границе са Бугарском, Мађарском и Босном и Хецеговином, док су на основу Меморандума о трилатералној сарадњи полицијски службеници Аустрије и Мађарске распоређени као испомоћ граничној полицији Републике Србије на надзору државне границе са Северном Македонијом.

Све наведене међународне активности се по потреби могу активирати у свим фазама појачаног прилива ирегуларних миграната.

Како су центри за прихват миграната у целој Европи идентификовани као места од интереса за рад на превенцији и сузбијању кријумчарења људима, у свим центрима ће се спроводити одговарајуће мере у сарадњи са надлежним службама Министарства унутрашњих послова.

Комесаријат ће наставити да води евиденцију о доласку и напуштању центара на дневном нивоу. Доследно евидентирање свих лица која се налазе у објектима је обавезно не само због одговарајућег финансијског управљања, контроле и правдања средстава, већ и из разлога безбедности.

У складу са Меморандумом о сарадњи између Министарства унутрашњих послова, Републичког јавног тужилаштва и Комесаријата за избеглице и миграције у области борбе против кријумчарења људи сваки орган, у складу са својим надлежностима предузима активности усмерене на сузбијање кријумчарења људи на територији Републике Србије и непосредно сарађује.

Министарство унутрашњих послова, Управа граничне полиције, у сарадњи са другим надлежним организационим јединицама министарства, континуирано спроводи активности у складу са својим надлежностима када је у питању сузбијање ирегуларних миграција, заштита државне границе и кријумчарење мигранта на територији Републике Србије, како у случају ситуације status quo, тако и у случају повећаног прилива ирегуларних миграната, и о томе доноси одговарајуће одлуке.

5.4.4. Подршка јединицама локалне самоуправе

Повећани миграциони притисак изазива низ проблема у локалној заједници због чега је потребно предвидети одговарајуће мере за ове јединице локалне самоуправе. Ово се првенствено односи на несметано функционисање комуналних услуга, али и на мере које за циљ имају спречавање ризика по јавно здравље, али и смањење тензија и повећану безбедност локалног становништва.

У овом циљу, Комесаријат ће надокнађивати комуналним предузећима трошкове настале радом прихватних центара, било директно, било преко органа локалне самоуправе. Кроз јачање сарадње са јединицама локалне самоуправе омогућиће се доступност већег броја услуга у области социјалне заштите, са посебним акцентом на децу и жртве породичног, сексуалног, родно заснованог насиља, као и жртве трговине људима.

Комесаријат ће у оквиру Уредбе о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за јачање толеранције према мигрантима и капацитета јединица локалне самоуправе Републици Србији на чијим територијама бораве мигранти, за 2026. годину обезбедити део средстава за ове намене.

5.4.5. Финансирање спровођења Плана реаговања

За спровођење овог Плана реаговања, сваки надлежан орган обезбеђује потребне финансијске и материјалне ресурсе. Међусобна координација, као и координација са донаторима и другим партнерима осигураће ефикасно коришћење расположивих средстава. За ефикасно управљање ресурсима неопходна је и сарадња са јединицама локалне самоуправе које су посебно погођене појачаним приливом миграната узимајући у обзир њихове надлежности.

За потребе ургентног смештаја и прихвата већег броја миграната, поред смештајних капацитета, надлежним органима су расположива и средства обезбеђена кроз ИПА фондове у оквиру Индивидуалне мере "Подршка ЕУ систему управљања миграцијама у Србији – услуге прихвата и заштита фаза III" кроз коју су подржани оперативни трошкови функционисања прихватних центара, обезбеђивања здравствене заштите, смештаја у установама социјалне заштите, подршке образовном систему, систему социјалне заштите и регистрацији миграната. Поред тога, у оквиру мере су обезбеђена и средства за побољшање смештајне инфраструктуре. Индивидуалну меру спроводе непосредно Комесаријат за избеглице и миграције, Министарство здравља и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Даља подршка финансирању реаговања и прихвата ирегуларних миграната обезбеђена је кроз пројекат „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији“, у оквиру кога је планирана акција „Даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“. Кроз ову акцију подршка се обезбеђује Комесаријату за избеглице и миграције, Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарству здравља и Министарству просвете.

Кроз склопљене уговоре, уз постојећа буџетска средства омогућиће се функционисање центара у пуном капацитету (оперативни трошкови, исхрана смештених и потребно особље) за целу 2026. годину.

Комесаријат за избеглице и миграције – Центри за азил и прихватни центри

Средства за спровођење Плана реаговања за активности из делокруга рада Комесаријата обезбеђена су из следећих извора:

1. Средства у укупном износу од 127.900.000 динара обезбеђена су у оквиру Раздела 55 - Комесаријат за избеглице и миграције, Програм 1001 – Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода, Функција 070 – Социјална помоћ угроженом становништву

некласификована на другом месту, Програмска активност 0013 – Подршка присилним мигрантима и унапређење система управљања миграцијама, Извор финансирања 01 – Приходи из буџета, апропријација економска класификација:

425 – Текуће поправке и одржавање, у износу од 3.750.000 динара;

426 – Материјали у износу од 2.720.000 динара;

463 – Трансфери осталим нивоима власти, у максималном износу до 2.000.000 динара;

472 – Накнаде за социјалну заштиту из буџета у износу од 119.430.000 динара.

2. На основу Уговора о бесповратним средствима „Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији – услуге пријема и заштите III” потписаног у новембру 2022. године, у јануару 2026. године, конвертована су средства у динарској противвредности 140.339.640 динара и распоређена у оквиру Програма 1001 - Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода, Функција 070 - Социјална помоћ угроженом становништву некласификована на другом месту, Пројекат 4020 – Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији - Услуге пријема и заштите III” уговор број ИПА/2022/435-352 од 11.10.2022.године, Извор финансирања 56 - Финансијска помоћ ЕУ, на следећим апропријацијама:

421 – Стални трошкови у износу од 16.100.000 динара;

422 – Трошкови путовања, у износу од 4.000.000 динара;

423 – Услуге по уговору, у износу од 104.139.640 динара;

425 – Текуће поправке и одржавање, у износу од 9.000.000 динара;

426 – Материјал, у износу од 7.000.000 динара;

482 – Порези, обавезне таксе, казне, пенали и камате 100.000 динара.

3. Неутрошена средства из претходних година за пројекат „Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији – услуге пријема и заштите III”, у износу од 9.657.329,11 динара евидентирана су на евиденционом рачуну 410001520 и иста су распоређена у оквиру Програма 1001 - Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода, Функција 070 - Социјална помоћ угроженом становништву некласификована на другом месту, Пројекат 4020 – Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији - Услуге пријема и заштите III” уговор број ИПА/2022/435-352 од 11.10.2022.године, Извор финансирања 15 - Неутрошена средства донација из претходних година, економске класификације:

423 – Услуге по уговору, у износу од 9.657.329,11 динара.

4. У оквиру Пројекта „Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији – услуге пријема и заштите III” Програм 1001 – Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода, Функција 070 – Социјална помоћ угроженом становништву некласификована на другом месту, Пројекат 4020 – Подршка ЕУ управљању миграцијама у Србији - Услуге пријема и заштите III” уговор број ИПА/2022/435-352 од 11.10.2022.године, Извор финансирања 56 - Финансијска помоћ ЕУ очекује се повећање у укупном износу од 906.697.436,91 динара на економским класификацијама:

421 – Стални трошкови, у износу од 22.000.000 динара;

423 – Услуге по уговору, у износу од 849.697.436,91 динара;

425 – Текуће поправке и одржавање у износу од 25.000.000 динара;

426 – Материјал, у износу од 10.000.000 динара.

Наведена средства су довољна за обезбеђивање смештаја у оквиру првог сценарија. У случају покретања система другог сценарија почело би се са трошењем средстава „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - Даља подршка систему прихвата и заштите у Србији”. У случају кризног сценарија, а у зависности од почетка примене планираних мера, покренула би се иницијатива за обезбеђивањем недостајућих средстава пред Владом РС.

Комесаријат за избеглице и миграције – Добровољни повратак у земљу порекла

Додатно, редовна средства у висини до 8.500.000 динара ће бити утрошена за реализацију добровољног асистираниог повратка (5.4) кроз билатералне и пројекте финансиране од стране Европске уније, а које спроводи Међународна организација за миграције.

Додатне активности, информисање миграната о њиховим правима, као и приступ азилу ће бити подржани кроз различите активности које се финансирају кроз пројекте које спроводе ИОМ и УНХЦР у сарадњи са надлежним органима.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Средства за спровођење плана из делокруга рада Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања за обезбеђивање ургентног прихвата су раздео 30, програм 0902, функција 70, програмска активност 4003, извор финансирања 56 - Финансијска помоћ ЕУ, кроз пројекат „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - Даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“ кроз који су за Министарство обезбеђена средства у укупном износу од 1.876.851 евра и за чију имплементацију је у 2026. години, предвиђено 625.617 еура, у укупном износу од 78.900.000 динара на економским класификацијама:

- 421 – Стални трошкови, у износу од 2.000.000 динара,
- 423 – Услуге по уговору, у износу од 73.900.000 динара,
- 426 – Материјал, у износу од 2.000.000 динара,
- 512 – Административна опрема, у износу од 1.000.000 динара.

Министарство здравља

Независно од Законом прописане обавезе пружања ургентне здравствене заштите, уз обезбеђену подршку за управљање миграцијама у Србији, Министарство здравља обезбеђује адекватну здравствену заштиту пацијентима на свим нивоима – примарном, секундарном и терцијерном у здравственим институцијама Републике Србије, финансирајући трошкове уз помоћ ЕУ средствима финансираних пројекта.

Средства за обезбеђивање пружања здравствене заштите на свим нивоима, као и обезбеђивање пружања хигијенско-епидемиолошког надзора и спровођење ДДД мера, биће обезбеђена у оквиру Раздела 27 – Министарство здравља, Програм 1803 – Развој квалитета и доступности здравствене заштите, Пројекат 4019 – Подршка пружању здравствене заштите мигрантима, Шифра функционалне класификације 760 – Здравство неklasификовано на другом месту, Извор финансирања 56 – Финансијска помоћ ЕУ кроз пројекат „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - Даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“, кроз који су обезбеђена средства у укупном износу од 1.883.784 евра, односно у динарској противвредности од 221.167.000 динара и за чију имплементацију је у 2026. години предвиђено 627.933 еура, односно у динарској противвредности 73.723.000 динара.

Министарство просвете ће у 2026. години, обезбедити додатну подршку школама у којима се образују мигранти и самим ученицима мигрантима, што ће бити реализовано кроз учешће у пројекту „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“, а за шта се очекује да ће бити обезбеђена средства у укупном износу од 344.940 евра (у динарској противвредности 40.368.000 динара) и за чију имплементацију је у 2026. години предвиђено укупно 114.980 еура (у динарској противвредности 13.462.000 динара). Средства ће бити уплаћена у буџет Министарства просвете, Глава 26, Програм 2001, Функција 890, Програмска активност 0012, економске класификације 423 и 424, извор финансирања 56 - Финансијска помоћ ЕУ.

Министарство унутрашњих послова

За спровођење активности из Плана реаговања из делокруга рада и надлежности Министарства унутрашњих послова обезбеђују се у оквиру редовног буџета Министарства, у складу са одговарајућим програмским и функционалним оквиром, као и из расположивих средстава међународних пројеката и донаторских програма на билатералној основи.

За спровођење активности из сценарија 1. Плана реаговања није потребно обезбедити средства из буџета Републике Србије са раздела 15 - Министарство унутрашњих послова.

Ако дође до активирања сценарија 2. и 3. Плана реаговања, евентуални трошкови који би настали били би финансирани кроз пројекат „Подршка Министарству унутрашњих послова за полицијске операције у области борбе против кријумчарења миграната и граничне контроле” у износу од милион евра, док са друге стране Министарство унутрашњих послова кофинансира са милион евра (укупно два милиона евра). Наведени пројекат одобрен је од стране Министарства унутрашњих послова и средства за кофинансирање су планирана на разделу 15 - Министарство унутрашњих послова. Поред тога, за све сценарије средства за реализацију која се односе на Принудни повратак обезбеђена су преко пројекта „Индивидуална мера за јачање капацитета управљања миграцијама на Западном Балкану” (ИПА 24) у оквиру уговора о гранту укупне вредности 499.900,00 евра чије трајање је предвиђено за наредних 6 месеци.

5.4.6. Кадровски капацитети

Комесаријат за избеглице и миграције

У ситуацији непромењеног прилива миграната на територији Републике Србије (сценарио *status quo*), постојећи кадровски капацитети омогућавају стабилно функционално азилних и прихватних центара. И поред постојећег искуства, потребно је одржавати и додатно развијати способности и вештине већ постојећег кадра. Ово ће поред континуираног напредовања и праћења развоја у области прихвата омогућити "менторску" улогу у случају ангажовања нових кадрова. Обуке ће се редовно одржавати у складу са Посебним програмом обуке лица која обављају послове од значаја за управљање миграцијама.

У случају несразмерног притиска на смештајне капацитете, и покретања прве мере у случају кризе, у оквиру постојећих уговора и расположивих средстава Комесаријат може да ангажује додатних 250 лица кроз скраћен, али транспарентан поступак, како би се обезбедила ефикасност система прихвата. Поред радног ангажовања већег броја у периоду хитности, за сав новозапослени кадар потребно је организовати одговарајуће обуке. Све обуке би се организовале у складу са наведеним Посебним програмом обука и одржавале би се у објекту Комесаријата у Пландишту или у самим центрима за азил и прихватним центрима. Обуке би држали тренери који су прошли обуке за тренере Агенције за азил ЕУАА када су у питању модули које је развила ова Агенција, у оквиру других пројеката или код Националне академије за јавну управу. У случају потребе, подршка би била обезбеђена и од стране донатора и међународних и невладиних организација.

У случају отварања нових центара, Комесаријат ће покренути одговарајуће иницијативе према Влади за додатно ангажовање људи.

Министарство унутрашњих послова

У ситуацији непромењеног прилива миграната на територији Републике Србије (сценарио 1), претежна надлежност за спровођење овог плана је у оквиру Управе граничне полиције. С тим у вези, Управа граничне полиције располаже са довољно кадровских, материјалних и финансијских капацитета.

У случају сценарија 2, Министарство унутрашњих послова ће преко постојеће Радне групе чији је задатак решавање свих безбедносних изазова повезаних са повећаним приливом

ирегуларних миграната на територију Републике Србије, ангажовати и друге линије рада Дирекције полиције у довољном броју. Додатно финансирање оперативних активности и активности повезаних са повратком странаца је обезбеђено кроз постојеће фондове ЕУ чији је МУП корисник. Такође, у случају потребе, иницираће и доношење Одлуке Владе РС којом се у поступак азила привремено укључују службеници других организационих јединица уз одговарајућу обуку.

У случају сценарија 3 ће се за подршку у људству и опреми обратити међународним партнерима у оквиру Фронтекса и Меморандума о трилатералној сарадњи са Аустријом и Мађарском, који ће самостално финансирати своје додатно ангажовање у свим сегментима. Постојећи споразум са Фронтексом омогућава распоређивања полицијских службеника Фронтекса на свим границама Републике Србије и суседних земаља, уз повећање постојећег броја на границама на којима су већ ангажовани (Бугарска, Мађарска и БиХ). Такође, у циљу повећања капацитета за оперативне активности, интензиварће међународну оперативну полицијску сарадњу кроз постојеће облике сарадње (кроз учешће у међународним оперативним акцијама у циљу сузбијања кријумчарење људи и трговине људима у оквиру Интерпола, Европола, ЕМПАСТ-а, OTF Zebra, OTF 505 и др.).

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Кроз пројекат „Подршка управљању миграцијама у Републици Србији – унапређењу прихватних капацитета, услуга заштите и приступа образовању III“ је обезбеђено ангажовање додатног професионалног и помоћног особља, као и особља за управљање наведеним пројектом. Ангажовани су теренски сарадници при центрима за социјални рад, васпитачи који су распоређени у јединице за смештај малолетних миграната без пратње при заводима у Београду и Нишу, као помоћни радници различитих профила и на различитим локацијама, у складу са потребама на терену. У МРЗБСП у оквиру Сектора за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте функционише Јединица за спровођење пројекта.

Министарство здравља

У случају додатних и већих прилива, Министарство здравља биће у могућности да ангажује додатно здравствене раднике на испомоћ у постојећим колективним смештајима. Тренутно у свим центрима који су отворени раде медицински тимови у пуном обиму. Независно од тога, здравствена заштита је путем Пројекта „Подршка ЕУ у управљању миграцијама у Србији – приступ здравственим услугама III“ доступна на свим нивоима у институцијама Републике Србије.

Министарство просвете

Постојећи капацитети за пружање адекватне подршке деци и ученицима из популације мигранта, који обухватају запослене у систему образовања, обезбеђују несметан рад у овој области. Са циљем континуираног унапређивања компетенција запослених у систему образовања и васпитања, Министарство просвете у сарадњи са Заводом за унапређивање образовања и васпитања реализује обуке у области примене инклузивног принципа у образовању, превенције и заштите од дискриминације, као и у области примене и промоције демократске културе у школама.

Са циљем оснаживања запослених за рано препознавање фактора ризика код ученика који могу да воде ка трговини људима и поступање у ситуацијама сумње или сазнања о потенцијалној укључености ученика/ца у ланац трговине, са фокусом на мигрантску популацију, реализована је обука на даљину која је обухватила 1200 полазника . Кроз 4 реализоване обуке укупно 130 полазника је унапредило своје компетенције наставника за примену курикулума за изборни предмет Српски као страни језик .

Са циљем јачања отпорности система образовања и васпитања до сада је више од 5000 запослених у образовању унапредило своја знања и вештине рада са ученицима из популације миграната. Рад саветника-спољних сарадника, који пружају менторску подршку установама образовања и васпитања у којима се образују мигранти, значајно доприноси ефикасности рада и задовољавању потреба ученика из ове популације.

И за 2026. годину обезбеђена је континуирана подршка јачању компетенција наставника и стручних сарадника у школама за пружање подршке овој осетљивој групи и њиховог повезивања са стручњацима из локалних институција. Увођењем изборног предмета Српски као страни језик у основне школе отворена је могућност додатне подршке за ученике који не познају језик наставе, а средства за ангажовање наставника део су редовног финансирања система образовања и васпитања. Такође, менторска подршка саветника-спољних сарадника, која је у периоду 2023-25. године подржана од стране пројекта из програм ИПА III. "Подршка ЕУ систему управљања миграцијама у Србији – услуге прихвата и заштита фаза III", биће настављена у периоду 2026-28. година, кроз учешће у пројекту „Подршка ЕУ борби против кријумчарења миграната у Републици Србији - даља подршка систему прихвата и заштите у Србији“. Додатно, из поменутог пројекта биће обезбеђен наставак превода образовног материјала на арапски и украјински језик, као и подршка школама у којима се образују мигранти у виду малих грантова за реализацију наставних и ваннаставних активности.

5.5. Сигурност и безбедност у контексту прихвата

При припреми Плана реаговања, посебно је разматран широк спектар безбедносних аспеката, укључујући физичке, здравствене, као и заштиту личних података и приватности.

Приликом прилива великог броја миграната неопходно је водити рачуна и о менталном здрављу, националној структури корисника и породичним односима смештаних лица који могу значајно утицати на безбедност у центрима. Све предвиђене мере у области безбедности се односе и на кориснике и на запослена лица и треба да обезбеде сигуран смештај за мигранте, али и сигурно радно окружење за запослене и друге пружаоце услуга у центрима. Ове мере поред обавезних мера као што су мере противпожарне заштите, могу обухватати обезбеђивање видео-надзора, и уговоре са фирмама које пружају услуге ФТО. У ове мере је обавезно укључити подразумевају и рад на информисању корисника о правилима кућног реда, али и упознавање запослених са процедурама за реаговањем у случају кризних ситуација.

Важно је континуирано анализирати ризике и прилагодити постојеће процедуре и мере како би се одговорило на потребе у ситуацији великог прилива. Уз то, потребно осигурати да сви ангажовани пружаоци услуга буду укључени у процес како би сви ризици били сагледани и упознати са безбедносним мерама. Ово ће бити омогућено кроз редовну координацију свих заинтересованих страна, а посебно са службама безбедности. Овакав приступ обезбеђује да се безбедносне потребе корисника и особља подмирују на најефикаснији начин, осигуравајући безбедно и хумано окружење у прихватним центрима.

Министарство унутрашњих послова ће предузимати све неопходне мере у циљу прикупљања информација о ирегуларним мигрантима који бораве у прихватним центрима и центрима за азил, а ради откривања извршилаца кривичних дела и прекршаја, као и припадника терористичких организација. С тим у вези ће вршити форензичку регистрацију ирегуларних миграната у циљу утврђивања идентитета, процене да ли њихов боравак на територији Републике Србије представља безбедносни ризик и покретања процедуре за присилни повратак. За ове послове има довољно полицијских службеника које у случају потребе може попунити из редова више линија рада.

У наведену сврху у завршној фази израде налазе се стандардне оперативне процедуре за поступање приликом пријема, смештаја и принудног повратка странаца којима је одређен боравак у прихватилишту за странце.

Посебан изазов у погледу безбедности здравља јесте обезбеђивање медицинске заштите и медицинске неге за штићенике Прихватилишта за странце. Ово је израз реалне потребе и неопходности са којим се полицијски службеници, припадници УГП свакодневно у свом раду сусрећу. Они се огледају пре свега у потреби медицинског прегледа лица приликом пријема у неко од прихватилишта за странце, набавци неопходних лекова и подели терапије штићеницима, евентуалном упућивању страних држављана на неке од специјалистичких прегледа у неке од специјализованих здравствених установа широм Републике Србије, чувању медицинске документације, вршењу општег надзора над хигијенским условима у прихватилиштима смислу превенције од могућих и честих заразних болести.

У складу са наведем наставиће се напори Министарства унутрашњих послова да се у сарадњи са Министарством здравља пронађу средства и начини за њихово обезбеђивање.

5. Ревизија и усклађивање

Ревидирање Плана реаговања ће се извршити протеком важности овог плана реаговања, а у случају значајних измена у приливу миграната, по потреби ће се извршити и ванредно усклађивање са ситуацијом на терену.

Ревидирани План реаговања Влада усваја на предлог Комесаријата кроз редовну процедуру.

Извештај

**о предузетим активностима за спровођење Плана реаговања на повећан
број миграната на територији Републике Србије за 2025. годину**

Извештај о предузетим активностима за спровођење Плана реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2025. годину:

Од избијања мигрантске кризе 2015. године, Влада Републике Србије сваке године усваја План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије како би се обезбедили услови за несметано и координисано реаговање у случају изненадног прилива странаца, обезбеђујући адекватне и достојанствене услове пријема и прихвата, ефикасан систем азила и ефикасно управљање миграционим токовима у складу са интересима државе.

Влада Републике Србије је 11. априла 2025. године, усвојила План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије за 2025. годину (у даљем тексту: План реаговања), којим су утврђена три могућа сценарија током 2025. године:

- 1) Уобичајени услови рада са истим или благо мањим приливом миграната
- 2) Несразмеран притисак /повећан прилив мигранта, који може да доведе до попуњености редовних капацитета
- 3) Кризна ситуација у којој долази до наставка масовног прилива странаца у условима пуне попуњености смештајних капацитета

Док је први сценарио предвиђао уобичајене услове рада, за други и трећи сценарио биле су предвиђене мере које сваки надлежни орган треба да преузме како би се обезбедило координисано реаговање.

Током 2025. године, надлежни органи радили су у уобичајеним условима рада са истим или мањим приливом миграната, што је било предвиђено првим могућим сценаријом који није захтевао додатне мере и ресурсе које је потребно ангажовати.

Спровођење мера предвиђених Планом реаговања

Тренд смањења броја ирегуларних миграната који улазе у Републику Србију се наставио и током 2025. године, када је према подацима Фронтекса забележен број од 12.525 ирегуларних прелазака преко Западнобалканске руте, што представља наставак тренда пада броја миграната који користе ову руту за 41,80% у односу на претходну 2024. годину.

Према подацима прикупљеним од стране Министарства унутрашњих послова, у периоду од 1. јануара 2025. године до 31. децембра 2025. године, укупно је спречено 13.883 незаконитих прелазака државне границе, од чега је 4.037 непосредно спречено, док је 9.846 резултат превентивног деловања органа обезбеђења државне границе. Током 2025. године поднето је укупно 136 кривичних пријава против 189 лица због постојања основане сумње да су извршили кривично дело Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. Кривичног законика (у даљем тексту: КЗ)

У току 2025. године, Канцеларија за азил је донела 7 решења о одобравању међународне заштите од којих је за 5 лица је одобрена супсидијарна заштита, а за 2 лица

уточиште. У току 2025. године регистровано је 626 страних држављана који су изразили намеру да поднесу захтев за азил у Републици Србији, а поднета су 133 захтева за азил.

Укупан број лица која су се вратила у земљу порекла укључивањем у Програм за подршку добровољног повратка странаца (у даљем тексту: асистирани добровољни повратак странаца) који спроводи Комесаријат за избеглице и миграције (у даљем тексту: Комесаријат) у сарадњи са Међународном организацијом за миграције је 75 лица.

Током 2025. године, укупно 344 страних држављана из прихватилишта за странце је напустило Републику Србију.

Од укупног броја враћених лица из прихватилишта за странце, у земљу претходног уласка, у складу са Споразумом о реадмисији са ЕУ или са суседним земљама, принудно је враћено 67 страних држављана, а најзаступљенији су били држављани Сирије, Авганистана и Марока.

У поступку асистираниог добровољног повратка странаца из прихватилишта је враћено 29 страних држављана.

До граничног прелаза у циљу поступања по решењу о враћању и повратку у земљу порекла или уобичајеног боравишта, допраћено је укупно 248 страних држављана, а та лица су самостално напустила Републику Србију, без полицијске пратње. Од наведеног броја највише је држављана НР Кине - 152, затим Непала и Индије по 11, Турске и Шри Ланке по 9 и других у мањем броју.

У смештајним капацитетима Комесаријата, у току 2025. године, било је смештено 9.757 лица, а најзаступљенијих пет држава порекла миграната су: Авганистан (2.905), Египат (1.701), Турска (1.125), Мароко (972) и Сирија (760). Просечно задржавање смештених лица у објектима, у 2025. години, било је 6 дана, што је краће у односу на 9 дана колико су лица у просеку боравила у центрима којима руководи Комесаријат током 2024. године. Пад је евидентиран и у просечном броју смештених лица на дневном нивоу који је са 713 у 2024. години пао на 349 у 2025. години. Највећи број смештених су чинили ирегуларни мигранти, углавном мушки самци, који пролазе кроз Републику Србију, кратко се задржавају и не траже међународну заштиту.

Укупан број малолетних лица без пратње која су боравила у центрима којима руководи Комесаријат је 828. Током 2025. године у Заводу за васпитање деце и омладине Београд било је смештено 31 малолетно страно лице (25 дечака и 6 девојчица), а у Заводу за васпитање омладине Ниш укупно је било смештено 115 малолетних страних лица (115 дечака).

С обзиром да се у току 2025. године десио сценарио 1 - Уобичајени услови рада са истим или благо мањим приливом миграната, Радна група за решавање проблема мешовитих миграционих токова се није састајала поводом спровођења Плана реаговања.

I. Центри за азил и прихватни центри

Комесаријат је током 2025. године управљао са 6 центара за азил, а након што је Центар за азил у Крњачи затворен, настављено је функционисање 5 центара за азил и 7

прихватних центара, укупног капацитета 3.895 лежајева. Капацитети у 5 центра за азил у чврстим објектима су 2.005 лежајева, а у прихватним центрима 1.890.

Од 5 центара за азил, у 2025. години, била су активна 3: Центар за азил Обреновац, Центар за азил Сјеница и Центар за азил Врање, с тим што је Центар за азил Врање и даље био опредељен за смештај лица пореклом из Украјине којима је одобрена привремена заштита. Од 7 прихватних центара, била су активна 3: Прихватни центар Бујановац, Прихватни центар Прешево и Прихватни центар Принциповац. Услед смањеног прилива миграната, 2 центра за азил су наставила да функционишу у стању мировања: Центар за азил Тутин и Центар за азил Бања Ковиљача, као и 4 прихватна центра: Прихватни центар Сомбор, Прихватни центар Суботица, Прихватни центар Босилеград и Прихватни центар Пирот.

Услови смештаја у центрима за азил и прихватним центрима (у даљем тексту: центри) праћени су и унапређивани у складу са законодавством Републике Србије и стандардима Европске агенције за азил (ЕУАА) као и *Sphere* стандардима УНХЦР-а. Сва лица која су боравила у центрима, имала су неометан приступ процедури азила, процедури добровољног повратка странаца у земљу порекла, а биле су доступне и услуге превођења, правног саветовања, окупационе активности и друге услуге које су биле прилагођене њиховим потребама.

II. Смештај малолетних лица без пратње

За смештај малолетних лица без пратње Комесаријат је определио Прихватни центар Принциповац, а додатни капацитети су били обезбеђени у Прихватном центру Бујановац у којима је било евидентирано и смештено укупно 828 малолетних лица без пратње. Теренски сарадници надлежних центара за социјални рад (у даљем тексту: ЦСР) у Шиду и Бујановцу су свакодневно били присутни у наведеним центрима и спроводили активности из надлежности заштите малолетних лица без пратње укључујући и одређивање привременог старатеља у надлежности органа старатељства (надлежног ЦСР).

У оквиру инфраструктуре система социјалне заштите, одређене су две организационе јединице за приврени боравак - смештај малолетних странаца без пратње родитеља/старатеља, и то при Заводу за васпитање деце и омладине у Београду, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице) и при Заводу за васпитање деце и омладине у Нишу, капацитета 15 места (10 за дечаке, 5 за девојчице), у којима могу добити и стручну подршку и заштиту.

III. Прихватилишта за странце

Што се тиче смештајних капацитета у Прихватилишту за странце у Падинској Скели, током 2025. године, настављени су радови на проширењу смештајних капацитета. Тренутни капацитети за смештај лица које је потребно вратити у земљу порекла или претходног

уласка је 60 места, а након завршетка радова, који се очекује крајем 2026. године, капацитет овог објекта ће се повећати на 110 места.

Смештајни капацитети у прихватилиштима за странце у Димитровграду и Пландишту су по 100 места у сваком објекту.

Постојећи капацитети за смештај лица у објекте под појачаним полицијским надзором су задовољавајући.

У прихватилиштима за странце у Падинској Скели, Димитровграду и Пландишту, током 2025. године, било је смештено укупно 490 страних држављана, највише држављана Кине, Бангладеша, Авганистана, Непала, Индије, Шри Ланке, Турске и др.

Приликом смештаја у прихватилиште, породицама се обезбеђивао одвојен смештај у односу на друга смештена лица, а особе женског пола које су саме смештале су се одвојено од особа мушког пола. У току 2025. године, малолетници без пратње нису били смештани у прихватилиште, већ у установе социјалне заштите или специјализована прихватилишта Комесаријата намењена за смештај малолетних странаца без пратње.

IV. Приступ поступку азила

Приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију или на територији Републике Србије, странци су пред овлашћеним полицијским службеником Министарства изражавали намеру да поднесу захтев за азил, а након регистрације од стране овлашћеног полицијског службеника упућивани су у центар за азил или у други објект који је одређен за смештај тражилаца азила, у који се морају јавити у року од 72 сата од момента када им је издата потврда о регистрацији.

Свим лицима у мешовитим миграцијама је омогућен приступ процедури азила кроз благовремено обезбеђене информације о њиховим правима, обавезама и могућностима изражавања намере и укључивања у процедуру азила. Представницима удружења која се баве пружањем правне помоћи тражиоцима азила обезбеђивао се ефикасан приступ граничним прелазима, односно транзитном простору ваздушне луке и луке унутрашњих вода, у складу са прописима којима је уређена заштита државне границе.

У прихватним центрима Комесаријата, сви мигранти су имали неометан приступ процедури азила, а редовно су се спроводиле информативне сесије о правима и обавезама на језицима које корисници разумеју, а био им је обезбеђен и приступ бесплатној правној помоћи.

Сви странци који су изразили намеру да траже азил регистровани су од стране овлашћеног полицијског службеника и Канцеларија за азил је предузимала мере из своје надлежности.

V. Здравствена заштита

Министарство здравља обезбеђивало је здравствену заштиту у складу са Законом о здравственој заштити. Иако је овим законом предвиђено пружање хитне здравствене заштите, здравствена заштита се пружала свим категоријама миграната у пуном обиму на свим нивоима, захваљујући средствима Европске уније, а у свим центрима Министарство

здравља је ангажовало медицинске тимове у амбулантима центара ради ефикаснијег приступа здравственој заштити смештеним лицима. Само у другој половини 2025. године, у периоду јул-децембар, укупан број пацијената у свим центрима је био 4742, од чега је 95,57% мушког и 4,43% женског пола. Такође 91,37% од укупног број пацијената је био на куративном лечењу, док је 8,63% превентивно прегледано. Највећи број пацијената забележен је у Прихватном центру Прешево (52,84%), затим иду редом Центар за азил Сјеница (26,57%), Прихватни центар Принциповац (10,7%), Прихватни центар Бујановац (5,25%) и Центар за азил Обреновац (4,64%). Највећи број пацијената (982, тј. 20,71%) забележен је током септембра 2025. године.

VI. Приступ образовном систему

Министарство просвете је, у складу са начелом најбољег интереса детета и афирмативним приступом, наставило да укључује децу из мигрантске популације у образовни систем. Деца су се уписивала у основну школу, без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације, а са достављеним доказом о здравственом прегледу детета. Мигранти, тражиоци азила и избеглице из Украјине у средњу школу су се уписивали на добровољној основи у оне средњошколске профиле у којима има места после завршеног другог круга уписа или (уколико су савладали српски језик) након положеног Завршног испита. За ученике мигранте који напуштају Србију, а били су део система образовања, припремани су школски извештаји (на српском и енглеском језику) који садрже ниво образовних компетенција које је ученик мигрант достигао током образовања у Србији и који представљају својеврсни образовни пасош. Током 2025. године, укупно је уручено 30 школских извештаја за ученике који су напустили Србију.

Као и претходних, и током 2025. године подршка школама које образују ученике мигранте није изостала. Ангажовани су ментори, саветници-спољни сарадници (6) који, заједно са школама, решавају изазове у процесу примене инклузивне праксе. Просечан број ученика из популације миграната који су укључени у предуниверзитетско образовање и васпитање у Републици Србији у школској 2024/25. години кретао се од 138 у јануару 2025. године до 109 ученика у децембру 2025. године. Међутим, обухват системом образовања остаје континуиран током школске 2024/25. и 2025/26. године кретао се између 85-87%. Ученици мигранти похађају 39 основних и 22 средње школе. Од укупног броја ученика из популације миграната, током обе школске године у просеку је 67-70% избеглица из Украјине. Међутим, без обзира на број ученика из мигрантске популације, Министарство просвете је и за школску 2024/25. годину, као и за текућу школску 2025/26. годину обезбедило подршку школама у којима се образују ученици из ове друштвено осетљиве групе кроз мале грантове, укупно је додељено 15 малих грантова. Ова бесповратна средства школама су додатна мотивација за креирање наставних и ваннаставних активности у које су укључени сви ученици. Добра пракса и дидактички материјали за рад са ученицима

мигрантима доступни су на сајту Завода за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ)¹. Такође, материјали са примерима добре праксе за учење српског као страног језика налазе на сајту ЗУОВ² и специјализованом сајту REMIS³. Имајући у виду језичку баријеру са којом се сусрећу ови ученици, и током последње две школске године настављено је са превођењем образовног материјала на матерње језике миграната. Током 2025. године, образовни материјал преводио се на украјински и арапски језик, а континуирано се објављује на сајту REMIS и доступан је свим наставницима и ученицима. О укључености мигранта у систем сведочи низ ваннаставних догађаја у којима активно учествују сви ученици школе, заједно са мигрантима. Више информација се налази на сајту REMIS, као и различитим објавама⁴.

Током 2025. године дошло је до затварања Центра за азил Крњача и пресељења миграната у Центар за азил Обреновац. Министарство просвете је припремило план транзиције ученика миграната који су похађали београдске основне и средње школе у Обреновац. План транзиције обухватио је интензивни контакт са београдским и обреновачким установама образовања и васпитања, затим припрему установа у Обреновцу за упис миграната, припрему преводиоца из београдских основних школа у обреновачку основну школу, као и ангажовање нове менторке за подршку транзицији деце и ученика у Обреновцу.

Министарство просвете је током 2025. године издало публикацију „Упис на високо образовање, водич за децу избеглице и мигранте“⁵, на српском, енглеском и украјинском језику. Водич је намењен лицима којима је одобрен азил, тражиоцима азила, лицима којима је одобрена привремена заштита и другој деци из популације миграната са циљем да се унапреди приступ важним информацијама у области високог образовања у Републици Србији.

VII. Повратак у земљу порекла

Асистирани добровољни повратак странаца

Комесаријат је наставио да активно унапређује своје капацитете у области асистираних добровољног повратка странаца у земљу порекла. Деветнаест радно ангажованих лица у Комесаријату је обучено за спровођење групног и индивидуалног саветовања. У смештајним капацитетима Комесаријата одржане су 102 информативне сесије за кориснике, током којих је информисано укупно 460 корисника, а реализован је добровољни повратак за 75 лица.

¹ <https://zuov.gov.rs/plana-podrske-didakticki-materijal-migranti/>

² <https://zuov.gov.rs/srpski-kao-strani-jezik/>

³ <https://remis.rs/>

⁴ <https://www.facebook.com/peta.vranje/posts/pfbid025pY3T3vojXuXzDfrQR76V5iXAwcPbaMgpc21XQhkuQ7AspxQM4AXYRSjRLerdMKxl>, <https://hl.rs/cula-projektova-cinnost/>, <https://media.rtv.rs/ostalo/ukrajinska-panorama/97258>, https://www.rtv.rs/sr_ci/vojvodina/novi-sad/obeizen-medjunarodni-dan-ljudskih-prava-u-os-ivan-popovic_1591457.html

⁵ <https://remis.rs/wp-content/uploads/2025/07/Upis-na-visoko-obrazovanja-FINAL-Srpski.pdf>

Током 2025. године, унапређена је сарадња са Министарством унутрашњих послова у погледу информисања лица која бораве у прихватилиштима за странце и спровођења других процесних активности које су потребне за спровођење процедуре асистираниог добровољног повратка странаца у земљу порекла.

Од укупног броја лица која су у оквиру асистираниог добровољног повратка странаца враћена у земљу порекла током 2025. године (75), из прихватилишта за странце, која су у надлежности Министарства унутрашњих послова, враћено је 29 страних држављана, што представља повећање од 90% у односу на 2024. годину, када је из прихватилишта за странце враћено укупно 18 страних држављана.

Крајем 2025. године, Влада Републике Србије је усвојила нову Уредбу о утврђивању Програма за подршку добровољном повратку странаца за период од 2026. до 2029. године („Службени гласник РС”, број 118/2025). У Центру за азил Обреновац је опредељен објекат за привремени смештај лица која се налазе у поступку повратка. Обреновац као локација је одређен имајући у виду близину дипломатско-конзуларних представништава и међународног аеродрома „Никола Тесла“.

Реализација асистираниог добровољног повратка странаца у земљу порекла, током 2025. године, наставила је да се спроводи у сарадњи са Међународном организацијом за миграције.

Принудни повратак

Министарство унутрашњих послова и Управа граничне полиције континуирано су спроводили активности када је у питању успостављање сарадње са земљама порекла ирегуларних миграната у циљу олакшаног прибављања путних докумената за повратак у земљу порекла и стварања услова за ефикаснији систем повратка у Републици Србији.

Министарство унутрашњих послова је у оквиру Индивидуалне мере за јачање капацитета управљања миграцијама на Западном Балкану (ИПА 24) крајем 2024. године, са Делегацијом ЕУ у Београду потписало Уговор о гранту укупне вредности од 499.900,00 евра, са предвиђеним трајањем уговора у наредних 36 месеци.

Грант је намењен за финансирање принудног удаљења лица која су смештена у прихватилиштима за странце, као директне подршке Србији у унапређењу послова везаних за повратак.

Делегација ЕУ је средином 2025. године уплатила иницијално предфинансирање у износу од 149.940,00 евра, а током 2025. године спроведен је поступак јавних набавки авионских карата и других оперативних трошкова за спровођење операција повратка. Поступак јавних набавки је завршен и у фебруару 2026. године и створени су услови за реализацију Гранта.

VIII. Радмисија страних држављана

У току 2025. године, у складу са Споразумом о радмисији са Европском заједницом, као и складу са билатералним споразумима о радмисији са суседним државама (БиХ, Република Хрватска, Република Северна Македонија, Црна Гора и Албанија) од надлежних иностраних органа достављено је укупно 301 захтев за прихват држављана трећих држава,

од којих је за 240 захтева дата сагласност за преузимање држављана трећих земаља. У току 2025. године, у складу са споразумима о реадмисији, у Републику Србију је враћено 210 држављана трећих држава.

IX. Активности координације у циљу спречавања кријумчарења миграната

Активности сузбијања кријумчарења су се у континуитету предузимале на улазним тачкама за ирегуларне мигранте из правца Северне Македоније и Бугарске и на излазним тачкама ка Мађарској и Босни и Херцеговини.

Министарство унутрашњих послова остварује сарадњу са Европском агенцијом за граничну и обалску стражу Фронтекс и са Аустријом и Мађарском у оквиру меморандума о трилатералној сарадњи. У оквиру оперативног плана са Фронтексом под називом „Србија копно“, полицијски службеници Фронтекса су распоређени као испомоћ граничној полицији Републике Србије на надзору државне границе са Бугарском и Мађарском, док су на основу Меморандума о трилатералној сарадњи полицијски службеници Аустрије и Мађарске распоређени као испомоћ граничној полицији Републике Србије на надзору државне границе са Северном Македонијом.

X. Подршка јединицама локалне самоуправе

Комесаријат је уз подршку УН агенција (ИОМ, УНХЦР, УНДП и УНИЦЕФ) и Немачке организације за међународну сарадњу (ГИЗ) реализовао активности у циљу јачања капацитета запослених из области управљања миграцијама које су активно укључивале представнике јединица локалних самоуправа.

Током 2025. године, спроведене су активности подршке јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) кроз укупно 19 организованих обука које је похађао 251 полазник из ЈЛС. Представници ЈЛС ојачали су своје капацитете за рад са различитим категоријама миграната укључујући рад са децом, рањивим категоријама али и за интеграцију миграната, активности социјалне кохезије које могу спроводити у локалној средини и економски утицај који могу имати миграције.

Током 2025. године, четири ЈЛС (Кикинда, Врање, Шид и Крагујевац) којима су у новембру 2024. године додељена средства на јавном позиву који је Комесаријат расписао о додели средстава ЈЛС на чијим територијама бораве мигранти за активности на унапређењу капацитета ЈЛС за планирање у области управљања миграцијама, спроводиле су своје активности, а укупан износ додељених средстава је био 950.000,00 динара.

Такође, четири ЈЛС (Шид, Бујановац, Сомбор и Градска општина Палилула) којима су у октобру 2024. године додељена средства на јавном позиву који је Комесаријат расписао о додели средстава јединицама локалне самоуправе на чијим територијама бораве мигранти за активности намењене промовисању и јачању толеранције према мигрантима, спроводиле су своје активности током 2025. године, а укупан износ додељених средстава је био 5.000.000,00 динара. Четири ЈЛС које су крајем 2024. године добиле средства за

промовисање толеранције према мигрантима, наставиле су да спроводе активности у 2025. години.

XI. Финансирање спровођења плана

За спровођење Плана реаговања, током 2025. године, сваки надлежан орган обезбедио је потребне финансијске и материјалне ресурсе у складу са планираним буџетом и донаторским средствима. Међусобна координација надлежних органа како би се активности синхронизовале и избегло дуплирање активности као и координација са донаторима и другим партнерима осигурала је ефикасно коришћење расположивих средстава. За ефикасно управљање ресурсима остварена је и сарадња са ЈЛС које су посебно биле погођене приливом миграната узимајући у обзир њихове надлежности.

XII. Сигурност и безбедност у контексту прихвата

Министарство унутрашњих послова је предузимало све неопходне мере у циљу прикупљања информација о ирегуларним мигрантима који бораве у центрима, а ради откривања извршилаца кривичних дела и прекршаја, као и припадника терористичких организација. С тим у вези, Министарство унутрашњих послова је вршило регистрацију свих ирегуларних миграната који не поседују путну исправу, а старији су од 14 година, у циљу утврђивања идентитета и предузимања других мера из своје надлежности.

XIII. Праћење, извештавање, комуникација

У складу са активностима предвиђеним Планом реаговања, сви надлежни органи укључени у његово спровођење су редовно размењивали податке од значаја за неометано спровођење надлежности као и за рано упозоравање у случају повећаног прилива миграната.

Закључак и даље активности

На основу свега до сада наведеног, може се истаћи да Република Србија и њене институције на одговоран начин управљају миграцијама, те да се приливом миграната на територији Републике Србије ефикасно управља. План реаговања на повећан број миграната који је Влада Републике Србије усвојила за 2025. годину је у целости спроведен током 2025. године. Међутим, како је и даље неизвесна ситуација у региону Блиског истока у коме и даље трају сукоби и уз нове сукобе који су ескалирали крајем 2025. године, потребно је приступити изради новог Плана реаговања и његовом усвајању за нови период од годину дана.